

Voorwoord

Auteur: Frank Saris

Een lange hete zomer?

Vorig jaar zaten we rond deze tijd ons af te vragen, of we weer het zoveelste klimaatrecord gingen breken. Aan de vogels te horen – en te zien – is het dit jaar gelukkig weer iets normaler, althans, geen nieuwe records. We hebben op veel plaatsen belangrijke vogelgebieden met elkaar geïnterviewd. Bijna overal zijn de teldelingen mooi gevolgd. Mét bovendien ook weer tal van nieuwe belangstellenden. Hopelijk blijft deze ‘aanwas’ hangen. Versterking met nieuw talent kan iedere vereniging wel gebruiken. Daar zijn we geen uitzondering op.

Sinds het vorige nummer van ons mooie blad is de kwestie Wylermeer geheel naar tevredenheid van de Natuurorganisaties, waar-

onder de VWG, opgelost. Het alternatief dat destijds werd aangereikt, bij het begin van de inspraak over de geplande ingreep, wordt nu gevolgd. Met alleen maar winnaars. Zeker bij onze gevederde vrienden, waar het voor de VWG om te doen was (naast al die andere mooie doelen). Andere beschermingsactiviteiten gaan komend najaar hopelijk met nieuwe energie van start, als u althans op de uitnodiging van bestuurslid Gerard wilt ingaan (nadere mededelingen volgen via de nieuwsbrief). Vele andere activiteiten staan na de zomervakanties weer op de rol. Lees hiervoor de nieuwsbrief, die per definitie altijd actueler is dan ik kan zijn.

Een mooie vogeltijd gewenst!

Frank Saris, voorzitter VWG Nijmegen eo.

BIG DAY VERSLAGEN 2019

Team De Fluiters

(Marcel Bingley, Mars Gremmen, Siem Klaver en Rob Krol)

Auteur: Mars Gremmen

Om de moeilijkheidsgraad op te hogen, prepareerde ik mijn fietsketting zo dat hij continu tegen de kettingkast aan kletterde. En bevestigde ik met wasknijpers wat bierviltjes aan de fietsvork. Voor het betere fietsspaaklawaaï. Op deze manier zou het halen van ons beoogde doel van de dag — honderd vogelsoorten waarnemen — een titanenklus met allure zijn. Die ons bij succes niets dan ontzag zou opleveren.

Om zes uur 's ochtends stond fietsteam 'De Fluiters' klaar op de Heumensoord-parkeerplaats. Siem Klaver, Rob Krol, organisator en zorgvuldig planner Marcel Bingley — die ook netjes de score bijhield — en ondergetekende lawaaimaker. De meeste bosvogels werden vrij snel 'ingekopt'. Dus ik kan beter vertellen welke we gemist hebben. Zwarte, Groene, Kleine Bonte Specht, (Vuur)Goudhaan en Kuifmees lieten zich niet of onvoldoende aan ons zien of horen.

O wacht, de Zwarte Specht was door de anderen gehoord, zie ik op de lijst. In een van mijn autistische afzonderingsmomenten. Blij waren we met de twee Tapuiten en de verschillende Boomleeuweriken die we op het zweefvliegveld in de schoot geworpen kregen.

Bij de Kraaienbergse Plassen kwamen we een prachtig roodbruin Koekoeksvrouwtje tegen. Samen met haar grijze man. Het biggengeschreeuw dat Marcel, Siem en Rob verbaasd deed opkijken, wist ik te determineren tot het gebalts van een Waterral. Dat is als 'prille' vogelaar het leuke aan een Big Day: je merkt dat je steeds weer wat beter wordt in

vogels determineren. Als je een geluid niet direct herkent, weet je de zanger na een poosje nadenken toch vaak op naam te brengen.

Even verderop was een collegavogelaar dolblij dat ze haar eerste Blauwborst van het jaar had gezien. Op onze beurt waren wij weer dolblij dat hij er nog steeds zat en we hem tegen onze verwachtingen in aan onze lijst konden toevoegen.

Minpuntje van de dag was dat we geen enkele zeldzame vogel zijn tegengekomen. Oké, de Cetti's Zanger. Maar tegenwoordig moet je je best doen om die vogel níet ergens te horen zingen. Witwangstern, Zwartkopmeeuw, Dwergmeeuw en Dwergstern; ondanks dat we de plek waar ze gezien waren hadden bezocht, hebben ze zich niet aan ons getoond.

Ons team hield het tempo er regelmatig flink in. Ondanks Siems ontzagwekkende vingerfluitvolume bleven Marcel en Rob doorfietzen in Verstappen-tempo. De telefoons werden niet gehoord of opgenomen. Dus er zat niks anders op dan achter deze snelle mannen aan te racen, om ze op het drielal Gele Kwikstaarten dat ik even eerder had ontdekt, te attenderen. Bij Kraaienbergse Plas 5 werden Lepelaar, Bergeend, Brandgans en Kluut zomaar gepasseerd. Ook dat kon nog gecorrigeerd worden. Maar bij de Zwarte Roodstaart ging het mis. Marcel en Rob knálden over de Maasbandijk richting Liendense Waard. Siem kon ik nog net inhalen om te vertellen dat de roodstaart er na mijn geroep en gebel in paniek vandoor was gegaan.

Even terug naar Tongelaar. Op de een of andere manier ben ik een meester in het oppik-

ken van de zang van de Geelgors. Om ze mijn rammelfietslawaaï op een zandweggetje vol met hobbelstenen even te besparen, reed ik twintig meter achter de andere Fluiters aan. Toch was ik degene die zijn karige deuntje meteen hoorde. Nachtegaal-, Spotvogel- en Wielewaalzang volgden ook al snel.

We laten Tongelaar weer achter ons en keren terug naar de Maasbandijk. Daar wist Rob een ijdele Patrijs uit een akkerland te vissen. Kort daarop wees Siem ons op een mannetje Tapuit in kakelvers zomerkleed. Ik heb weinig foto's gemaakt tijdens de Big Day. Maar dit prachtvogeltje moest ik toch echt even vastleggen voor de Mouriklezer.

De Liendense waard is goed voor Oeverzwaluw, Grutto, Slobeend, Kolgans. En Wintertaling. 'Ik heb een Wintertaling!' Vliegenvlug in de rij achter de telescoop van Marcel, om per man een blik van één seconde op het eendje te werpen. 'Ja, gezien!'

Door richting Winssen. De vermoeidheid begint langzaam maar zeker toe te slaan. Korte Jumbo-pauze om het drankrantsoen aan te vullen en de bilspieren te ontspannen. Langs de dijk richting Weurt weet een Graspieper nog enige opwindning te genereren. En na een tot onze wanhoop Steenuilloze dag, weten we er kort achter elkaar maar liefst twee te ontdekken.

Dan doe ik iets stoms. Met behulp van omgekeerde psychologie besluit ik de minstens tien jaar oudere medevogelaars te motiveren. 'Jullie zullen wel moe zijn. Maar als Benjamin van deze groep kan ik makkelijk nog een halve dag vooruit!' Vanaf dat moment werd het toch al hoge tempo verdrievoudigd. En hing ik continu als een hijgende hond achter de drie Zoetemelks aan.

Een stukje Ooijpolder voor Bosrietzanger, Sprinkhaanzanger en Zwarte Stern kon er dus ook nog wel bij. Die drie brachten ons totaal op negenenegentig vogels... Voor een mooi rond getal, en Marcells al jarenlang gewenste persoonlijke fietsbigdayrecord, kwamen we qua tempo bijkans los van de grond. Door een aardedonker Heumensoord vlógen we over het hobbelige bospad richting vogel nummer honderd: de Nachtzwaluw. Die moest het echter met nummer honderdeen doen. Halverwege de rit konden we elkaar ter felicitatie de hand schudden met de echte vogel nummer honderd: een roepend Bosuiljong.

'We schatten in van ca. 06.00 – 18.00 in de weer te zijn (misschien iets langer)', mailde Marcel ons een paar dagen eerder. Kwart over elf was ik thuis. Waar ik al knikkebollend, in tevreden gemoedstoestand, een pathetisch liedje het songfestival kon zien winnen. Het was een mooie dag geweest. Met aangenaam gezelschap. Al kan het zijn dat ik ter afwisseling voor volgend jaar 'Team Schildpad' opricht. Om wat minder dan 120 kilometer te hoeven fietsen.

Siem, Rob en Marcel, vlak nadat we waren gestoord door 327 joelende, claxonnerende, scooterrijdende
puberjochies in uniform (spijkerbroek, T-shirt). Die om hun kameraadschap te vieren even verderop een gezamenlijke glas deden. Liendense waard.

Grutto, Liendense Waard

Nestelende Kluten, Liendense Waard.

Paapje, Lienden.

Team Duncan's Brothers (Harvey van Diek, Jan Jacobs en Wouter Helmer)

Auteur: Wouter Helmer

We gaan op pad met een driemansploeg: Jan Jacobs, Harvey van Diek en ondergetekende. Teamleider Harf heeft bedacht dat we dit jaar de 'Duncan's Brothers' heten. Jan en ik hebben geen idee waar dit over gaat, maar van Harf begrijpen we dat ons vierde teamlid vandaag in Tel Aviv moet zingen. Vandaar. De concurrentie merkt via de Big Day whatsapp-groep op dat Duncans liedje over een 'losing game' gaat... Jans reactie spreekt Groesbeekse boekdelen: 'Da minde nie'. De stemming zit er al ruim van tevoren goed in. Half vier verzamelen we bij 't Grüske, wetend dat we dan al zo'n 25 soorten hebben goed te maken op de andere teams. Maar met een roepende Bosuil bij vertrek liggen we al meteen op schema.

4.00 – 7.30 u. Afferden - Bergerheide - Hamert

Onderweg naar Limburg begint Harf zomaar het aantal overstekende katten bij te houden. Vier exemplaren worden zinloos geteld. Gelukkig kunnen we snel daarna met het serieuze werk beginnen. De eerste stop bij Afferden levert meteen twee roepende Steenuiltjes op, een paartje Bosuilen, een zingende Nachtegaal en het melancholieke riedeltje van een Boomleeuwerik; ver weg, boven de heide, in het licht van een bijna volle maan.

We maken een doorsteek naar de Ceresweg, langs de oostrand van de Eckeltse Bergen, waar opvallend veel Gekraagde Roodstaarten en Roodborsttapuiten zingen; twee soorten die nog niet zo lang geleden toch een stuk zeldzamer waren. Andere mooie geluiden in de vroege ochtendschemer: een Kwartel in

de oostelijke velden, Kleine Pleviertjes (twee paar) bij een bijna drooggevalen plas, koren van Rugstreeppadden en nog meer Boomleeuweriken. We horen diverse Blauwborstjes en een Wintertaling bij de vennen van de Bergerheide. We zien Konijnen in het licht van de koplampen en als we de heide oplopen worden we ruimschoots beloond met een baltsende Wulp en maar liefst drie roepende Nachtzwaluwen, vlak om ons heen. Boven Wells Meer zien we een bijna rode maan aan de westelijke hemel wegzakken.

Het moet nog licht worden als we de eerste 25 soorten binnen hebben, maar het is ook mistig en daarom besluiten we nog even te wachten met het bezoek aan de plassen en de open hei en ons eerst te concentreren op de bosvogels. Die keuze levert binnen een uur nog eens 25 soorten op, waaronder maar liefst negen Wielewalen, beide vliegenvangers, Appelvink en de eerste Geelgors. Het gehoor van Jan blijkt fenomenaal, als hij vanuit het open autoraampje een Zomertortel hoort, die op zeker honderd meter afstand zit te koeren. We zien de eerste Hazen voor de zoogdierenlijst en er zullen er later vandaag nog tientallen volgen.

Tegen zessen wordt het zicht beter en besluiten we enkele vennen op de Hamert te verkennen. Het levert een Dodaars op, Berg-eenden, een Grote Zilverreiger, Tureluur en opnieuw twee paar Kleine Plevieren bij een uitdrogend ven. Dan, als we over een duinrug lopen, scheert er plotseling een kleine valk vlak voor ons langs de heide over: een mannetje Smelleken! Dat zijn de toevalstreffers waar je op hoopt tijdens zo'n Big Day, maar die de rest van de dag toch erg dun gezaaid zullen blijken.

Nadat we ook nog een Reegeit in de bosrand hebben gezien, vertrekken we richting Heerenven. Daar is het toch wat stil, al foerageren er vlak voor de uitkijkpost twee Bosruitertjes, een Groenpoot en - verder naar achteren - twee paartjes Kleine Plevier en een Bontbek. Verder alleen Bergeenden en enkele Kieviten. De beste waarneming is eigenlijk van een Zwarte Specht, die door Harf in een split second vliegend tussen twee dennen boven de rand van de heide wordt ontdekt en die we in de zuidelijke bosrand zien verdwijnen. Het licht is prachtig. De zon breekt door de nevels en betovert het bedauwde landschap. Rondom het Heerenven zien we nog een drietal Buizerds boven de velden.

7.30 – 10.30 u. Langs de Maas noordwaarts naar Gennep, Katwijk

Op naar de Maas bij Well, waar de kleiputten zich, door struweelontwikkeling, inmiddels grotendeels aan het zicht onttrekken. Toch horen we hier twee belangrijke soorten: Groene Specht en Staartmees; altijd lastig op zo'n dag. Boven de rivier: Kleine Mantelmeeuwen, Zilvermeeuwen, een Stormmeeuw en een Slechtvalk! Oeverlopertje op een slikrand. Vanaf de brug over 't Leuken nemen we uitgebreid de tijd om de ganzen op de oude zandplas te bestuderen. Tussen de vele families Grauwe Ganzen en Brandganzen zien we de Rotgans zwemmen, die we eigenlijk pas bij Aijen hadden verwacht. Maar daar gaan we niet moeilijk over doen.

Dit keer toch maar even langs de nieuwe zandwinning bij Aijen (links laten liggen kostte ons de vorige Big Day mogelijk de overwinning). Het aantal steltlopers valt echter tegen. Alleen een paartje Kleine Plevieren. Wel een IJsvogel, Spotvogel, Visdief en twee paartjes Zomertalingen. Konijnen in de bosrand en

ook hier een paartje Stormmeeuwen. Bergeenden en Aalscholvers op de oevers van de plas. Klokslag negen uur hebben we 97 soorten op ons lijstje staan. Niet slecht, maar toch drie minder dan twee jaar terug op ongeveer dezelfde route en aanmerkelijk minder dan de concurrentie nu. Doordat we dit jaar voor 't eerst alle waarnemingen delen, zien we dat met name Peter en Jeroen als een speer gaan. Meer dan 110 soorten; indrukwekkend! Op onze route zijn het met name de steltlopers die verstek laten gaan.

Omdat de naaldhout-meesjes elke keer weer lastig blijken, besluiten we zigzaggend door de bossen onze weg naar het noorden te vervolgen. Helaas zonder het gewenste resultaat, maar we zien wel prachtig een drietal Raven met elkaar dollen in de bosrand achter het Eendenmeer. Hier ook weer een zingende Wielewaal en een Buizerd boven de hei. Bij Gennep zien we de eerste Ooievaar en rijden we even langs de Roekenkolonie aan de rand van het stadje. Terug richting Maas, waar zich aan de overzijde van de rivier een fraai kleiputtencomplex ontwikkelt, met diverse paartjes Kleine Plevier en opnieuw een Grote Zilverreiger. Het wemelt er van de Grasmussen.

Dan is het tien uur en ons bereiken steeds interessantere waarnemingen vanuit de Kraaienbergse Plassen. Wat doen we: meteen doorstomen naar Linden, of eerst nog even de uiterwaard bij Katwijk checken? We besluiten tot het laatste en dat levert ons inderdaad de gehoopte Toendrarietgans op, in één beeld met een koppeltje Patrijzen. Niet slecht.

10.30 – 13.30 u. Kraaienbergse Plassen – Liendense waard

Dan toch naar de Kraaijenbergse Plassen, waar we net te laat bij plas 7 aankomen voor de Dwergstern en Witwangstern (OK, het leven bestaat uit keuzes maken en de Patrijzen waren toch ook mooi). We zien wel de eerste Lepelaar, Kluut, zo'n twintig paar Visdieven en we horen een zingende Matkop; ook altijd een lastige soort. In de hoop de zeldzame sterns misschien nog bij plas 5 aan te treffen, rijden we door, maar we zijn nog niet weg of op plas 7 worden beide sterns opnieuw gezien en ook nog een overvliegende Rode Wouw (OK, het leven bestaat uit keuzes maken, maar dit is wel erg wreed). Gelukkig laat de Witwangstern zich even later ook nog uitgebreid door ons bewonderen en zien we ook nog een vrouwtje Grote Zaagbek.

Vanaf het dijkje bij Linden horen we nog een Waterral, een Blauwborst en zien we een erg mooi gekleurd vrouwtje Koekoek vanuit een dode wilg de omgeving verkennen. Veel kleine vlindertjes boven de bloeiende dijkhelling: Hooibeestjes, Icarusblauwtjes, Oranjetipjes en vuurvlindertjes. Het Ooievaarsnest bij Linden is bewoond en vlakbij zien we ook nog een Torenvalk overvliegen. Even later zien we een Sperwervrouwtje boven het dorp, gevolgd door een tweede exemplaar langs de snelweg bij Wijchen.

Bij Batenburg verlaat net de vogelcursus van Rob Honing de Liendense waard. Die ligt er dan ook fantastisch bij: zeker elf broedende Kluten, een foeragerende Grutto, een groepje Kolganzen, Kleine Pleviertjes, vijf paar Bergeenden en vier paartjes Tureluur, waarvan één oudervogel met vier pullen om zich heen in de waterkant aan het foerageren is. Op exact dezelfde plek als waar we twee jaar geleden de enige Wespindief van de dag noordwaarts zagen overvliegen, overkomt ons nu hetzelfde. Soort 117.

13.30 – 16.00 u. Nijmeegse stuwwal en Beken van Groesbeek

Tijd voor een break. Bij ons thuis, op het terras met een kopje koffie, maken we de balans op. We denken nog zo'n 18-20 soorten te kunnen vinden, waarbij we natuurlijk hopen op enkele onverwachte ontmoetingen. Eerst maar eens even enkele 'zekerheidjes' in de achtertuin aftikken: de Vuurgoudhaan zit keurig te zingen en ook de Glanskop doet wat van hem verwacht wordt. De Zwarte Mezen laten het echter schaamteloos afweten. Toch doen we hier ook nog één van de mooiste waarnemingen van de dag. Boven het pad, op nog geen veertig meter voor ons, ontdekken wij een volwassen Havikman eerder dan hij ons ontdekt lijkt te hebben. Minutenlang kunnen we de vogel van dichtbij observeren, in één beeld met de alarmerende Pimpelmezen en Glanskopjes, die op enkele meters afstand van de Havik van tak naar tak springen.

Door naar het zweefvliegveld, om lopend datgene te doen, waarvoor de andere ploegen hun fietswapen inzetten. Maar met succes, behalve vliegenvangers en roodstaartjes horen we de Kuifmees en zien we van zeer dichtbij een Fluiter zijn baltsvluchten uitvoeren. Alleen, weer geen Zwarte Mees. We zien ook het dagactieve vlindertje *Pseudopanthera macularia* (Boterbloempje), dat zo karakteristiek is voor de open bossen bij Nijmegen. Twee Buizerds boven het zweefvliegveld.

Jan weet een Grote Gele Kwik te zitten bij de Ashorst, maar hoe we ook zoeken langs het snelstromende water, we zien hem niet. Wel weer Roodborsttapuiten, een Waterhoen en een Koninginnenpage, die langs komt fladderen. Dan blijkt die Grote Gele ons al de hele tijd te hebben gevolgd vanaf de oever van een regenplasje aan de andere kant van de weg. Ook goed.

16.00 – 19.30 u. Ooijpolder

Via Wyler (Torenvalk) rijden we de Ooijpolder binnen bij Persingen, waar een Ooievaar zit te broeden en een tweede vogel in de weilanden foerageert. Het Zwanenbroekje ligt er prachtig bij in de middagzon, met een achttal Zwarte Sterns, twee foeragerende Lepelaars en een Grote Zilverreiger, die neerstrijkt in de moerasrand. De Graspieper - twee jaar geleden al verbazingwekkend laat gespot als soort nr. 120 - komt nu pas als 125e op de lijst. Volop Roodborsttapuiten in het Circul van de Ooij en ook een groep van zo'n dertig foeragerende Roeken; waar komen die vandaan? Slobbeend bij de Oude Waal - check - Bosrietzanger (en Blauwborst) bij de Zwarteweg - check - Sprinkhaanzanger langs de Hezelstraat - check - Tafeleend op de Jonkmanshof - check. Het leven was wel eens ingewikkelder.

We komen mijn broer Jeroen tegen, die aanvankelijk ook mee zou gaan, maar op het laatst moest afhaken. Hij heeft een paar uur in de polder rondgefietst, maar ook geen bijzondere steltlopers kunnen ontdekken. Duidelijk de ontbrekende groep vandaag. Daarom is het volgende doel de Ooijse Graaf, in de hoop daar Boomvalk en Cetti's Zanger te scoren, maar daar komt niks van terecht. Wel twee zingende Nachtegallen op een plek, waar ik ze in 45 jaar vogels inventariseren nog nooit eerder heb gehoord. Buizerd en Sperwer manne-

tje stoeien wat boven de Halve Galg. En dan, ver weg op de immense akker, ontwaart Jan opeens een Tapuit. Die zou je daar nooit gezocht hebben, als we hem niet zo ontzettend nodig hadden. Topwaarneming.

Het is zes uur, 130 soorten, en we hebben nog bakken met tijd. Maar behalve enkele in-koppertjes, zijn er eigenlijk niet zo heel veel opties meer. Misschien hadden we toch wat langer op sommige kansrijke plekken moeten blijven rondkijken? Ach, allemaal achteraf geklets. En we moeten ook nog eten.

Terwijl Jan snel drie bakkies friet in Leuth gaat halen, turen Harf en ik ons helemaal wezenloos bij de Kaliwaal. Overal Buizerds in de lucht, maar nergens de gehoopte Rode Wouw of Visarend, laat staan een Zwarte Ooievaar (soorten die vandaag elders overvliegend worden waargenomen). Wel roepen er overal Rugstreeppadden en komen er twee Koninginnenpages en - heel bijzonder - een Gele Luzernevlinder langsvliegen. Er foerageren enkele Visdiefjes en een Tureluur langs de strang. Een Wulp komt enkele malen aanstellerig langsvliegen, voor het geval we deze soort over het hoofd zouden hebben gezien, maar dat hadden we dus niet.

We eten met uitzicht over de Millingerwaard, waar een Nachtegaal zingt en een Groene Specht roept. Zes Grote Mantelmeeuwen komen langsvliegen en ze strijken neer bij de nieuwe zandplas, tussen andere meeuwen van diverse pluimage (Pontische rommel, in Harf-jargon). Een Grote Zilverreiger slaapt in de wilgen van de Millingerhof, waar ook nog twee paar Visdieven aan het jagen zijn. Rond het Kolenbrandersbos is het één grote bloemenzee, met veel ossentong en reseda, maar ook de Jacobsvlinders kunnen het gemis aan Boomvalken en steltlopers niet verdoezelen.

19.30 – 22.45 u. Duffelt – Circul – Elst – opnieuw Ooijpolder en Goffert

Bij de Kraaijenbergse Plassen worden onder-tussen Zwartkopmeeuwen gezien. Moeten we daarheen scheuren met een kans om ook nog de zingende Snor te spotten? Maar dan verliezen we wel vijf tot zes kwartier van de avondschemer aan heen-en-weergerij. En het is zo'n mooie avond. Dus probeer ik mijn maten te overtuigen om naar de Duffelt te gaan. Wie weet: een Zwarte Wouw of Boomvalk boven Salmorth, toch nog wat steltjes of een Casarca langs de Oude Rijn? We wagen de gok, maar het wordt niets van dat alles, dus ik weet niet of ik de volgende keer weer mee mag. Wel zien we nog een Ree op Salmorth en een paartje Bergeenden met maar liefst tien kleine pullen, maar geen nieuwe vogelsoorten. De andere groepen blijken dan weer moeite te hebben met de Zwarte Roodstaart; wij turven rond Millingen nummer elf en twaalf van de dag.

Terug dus maar weer, door de Ooijpolder naar het westen. Opnieuw langs het Zwanenbroekje, want ook daar zijn de laatste tijd Cetti's Zangers gehoord. Dit keer is het wél raak; we horen er zelfs twee zingen. Nu vliegen er drie Lepelaars rond en roepen diverse Waterhoentjes vanuit het rietmoeras. De zon gaat fraai onder tussen de spijlen van de Waalbrug. De volgende bestemming is de meest bizarre van de dag. Aan de rand van een nieuw-

bouwwijk in aanbouw bij Elst liggen wat sloten, paadjes, bruggetje en een rietlandje van niks. Hondenuitlaters, vissende jongetjes; dat werk. Je gelooft gewoon niet dat hier eerder een Roerdomp is gehoord, totdat het beest je van een paar meter afstand zo ongeveer van het pad af hoempt. Wat wel opvalt, is dat het water hier werkelijk barst van de vis. Eten heeft ie in ieder geval zat.

We resoneren nog na, als we terug de Ooijpolder inrijden. Voor de derde keer in korte tijd over de Kerkdijk, dit keer om de jonge Kerkuilen vanuit de nestkast te horen schreeuwen. Bij dezelfde boerderij is een paartje Steenuilen druk in de weer en even verderop horen we weer veel roepende Rugstreeppadden onderlangs de dijk. Dwergvleermuisjes vliegen het hele dijktraject met ons mee.

Het wordt tijd voor de laatste soort: Ransuil. In het Goffertpark weten we er eentje met piepende jongen, maar als we op de plek van bestemming aankomen schoolt daar allerlei volk samen dat duidelijk niet bezig is met Ransuilen. Gauw even het raampje open: siiiiiieew. Hebbes en doorrijden, en passant de veertiende kat van de dag noterend. Het is nog geen elf uur, maar we zijn klaar. 135 soorten. Een prachtige dag, zeker als even later de winnaar van het Eurovisie Songfestival bekend wordt en Harf digitaal uit zijn plaat gaat. Benieuwd onder welke naam we volgend jaar op pad gaan.

De Kerkuil deed nog niet mee...

Duncan's Brothers ergens op de hei.

*Jan probeert de Roerdomp ook te horen
in een woonwijk*

Team Wilde Dwerggans (Peter Hoppenbrouwers en Jeroen Veeken)

Auteur: Jeroen Veeken

Gedurende één dag 135 vogelsoorten waarnemen. Veel andere groepen hebben daar al gauw drie of vier personen voor nodig. Of doen daar vierentwintig uur over. Of moeten alle uithoeken van het werkgebied bezoeken.

Peter Hoppenbrouwers besloot een weekje voorafgaand aan de Big Day om met mij mee te doen. Een team van twee personen betekent dat de fietsen op de auto mee kunnen, wat ervoor zorgt dat tijdens het bigdayen niet óók een Kennedymars gelopen moet worden. Wel zo prettig in een etmaal dat van het vorige wordt gescheiden door een enkel uurtje sluimerslaap. We besloten om de eerste nacht zo volledig mogelijk mee te pakken.

Vroeg uit de veren dus. Snel alle uilen en nachtbeesten oprollen en daarna naar allerlei gebiedjes gaan die eigenlijk nooit nachtelijke aandacht krijgen (De Vilt en zo). Dat was althans het plan, maar tegelijk wisten we - de week ervoor waren de nodige uurtjes besteed aan het zoeken naar uilen - dat het eerste deel van het plan wel eens vertraging zou kunnen oplopen. Zeker wanneer je bij buitenkomst opmerkt dat iemand de seizoenen door elkaar heeft gehaald en vele kubieke meters oktobermist over het werkgebied heeft uitgestrooid. Mijn persoonlijke stand vooraf: gedurende de avonden in de week ervoor niet één keer roepende Ransuiljongen kunnen vinden (ondanks meerdere verwoede pogingen), mijn vaste Steenuilen zitten blijkbaar alleen nog maar binnen en mijn laatste live-gehoorde Kerkuilengesis dateerde van enkele jaren geleden. Gelukkig deden ze tijdens onze Big Day gewoon wat ze moesten

doen, waardoor alle uilen (en hetzelfde geldt voor Nachtzwaluw) heel snel gevonden waren. Change of plans dus: aangezien we daar aan het eind toch geen energie meer voor zouden hebben, gingen we naar de Hamert; hèt gebied in onze regio waar (van we weten dat er) meerdere Houtsnippen broeden. En wat een prachtige keuze was dat!

Onderweg ontdekten we een Kwartel (en weer een Kerkuil) en langs de Bergerheide werden we zuidwaarts begeleid door meerdere ratelende Nachtzwaluwen. Bij de Hamert aangekomen vonden we ons tweede (en later zou het derde volgen) stel piepende Ransuilen en tijdens de wandeling klonk ook daar de Nachtzwaluw een uur lang ononderbroken. In combinatie met het beeld (een hoog aanzicht op met heide begroeide heuvels waarop verspreide boompjes en struikjes staan waarvan alleen de bovenste stukken zichtbaar waren omdat de rest bedekt werd door een prachtige mistdeken, bovendien beschreven door een (vrijwel) volle maan was dit een unieke ervaring die op zichzelf al voldoende zou zijn, zelfs wanneer de soortenlijst verder leeg zou blijven. Na drie kwartier wandelen maakte een baltsende Houtsnip het plaatje compleet.

We besloten ons plan te vervolgen, maar De Vilt en De Kleine Vilt bleken in het donker bijzonder stil. Onderweg luisterden we op een oude Patrijzenplek (je weet maar nooit...), maar het eerstgehoorde geluid was alweer een stel Ransuilen (en daar doe je in de week ervoor dan zoveel moeite voor; ze zitten gewoon óveral). Omdat de Kraaijenbergse Snor overdag vaak stil is, besloten we om een wandeling over het fietspad van Linden te maken. Onderweg daarnaartoe zagen we al een mel-

ding ('Snor zingt'), waarmee we wisten dat we Team Goudlijsters zouden tegenkomen. We gniffelden toen we hoorden dat hun Nachtzwaluwvoging mislukt was, maar wisten natuurlijk dat ze daarvoor nog voldoende mogelijkheden zouden krijgen. We voegden de Snor toe aan onze lijst (evenals mogelijk lastige bigdaysoorten als Waterral en Waterhoen) en toen moesten we een nieuwe keuze maken: ofwel eerst de Ooijpolder om bij daglicht een rondje door de Millingerwaard te kunnen fietsen, of naar de Liendense Waard om bij het eerste daglicht twee Reuzensterns te zien die vervolgens zouden wegvliegen om door geen enkel ander bigdayteam nog te worden gezien. We kozen voor de tweede optie, maar helaas waren de Reuzensterns toen al niet meer aanwezig. Achteraf heeft deze keuze ons een Hop gekost, die in de vroege ochtend roepend is waargenomen in de Millingerwaard. Maar de keuze leverde ons (naast de gebruikelijke Liendense Waardsoorten) wel onze enige Tapuit (lastig in het tweede deel van mei), Ringmus en Bruine Kiekendief op.

In de Ooijpolder die volgde, zagen en hoorden we natuurlijk soorten als Sprinkhaanzanger, Zwarte Stern en Braamsluiper. En Tafeleend. We hoopten dat de andere teams deze plek vergeten zouden zijn, maar dat bleek niet zo. In de Millingerwaard kwartetten we met grote meeuwen. De drie ronddobberende Dwergmeeuwen waren een mooi cadeautje; even later waren ze weg. Een poging voor Zomertortel of om de eerder gemelde Hop te vinden, draaide op niets uit. Wel vonden we de eerste (van erg veel) Grauwe Vliegenvanger en relatief lastige soorten als Appelvink en Matkop. Toen we de waard achter ons lieten, was het nog geen 9.00 uur. De honderdste soort stond op de lijst en we wisten dat het sprokkelen zou beginnen. Tot dan toe lukte vrijwel alles, maar het geluk draaide om.

We 'moesten' nog vrijwel alle bossoorten. Een fietsrondje Hamert of Heumensoord zou dat probleem oplossen, maar vanwege meldingen van Dwergstern en Witwangstern op de Kraaienbergse Plassen besloten we in de volgorde te wisselen. De bossoorten werden verschoven naar later op de dag, naar een moment waarop ze doorgaans een stuk minder vocaal zijn. Toch is het een goede zet geweest: de Dwergstern die we er gelukkig nog aantreffen, vloog kort daarna weg (toen Duncans team kalmpjes kwam aansloffen was de vogel nog geen halve minuut vertrokken. Het fietsteam heeft de soort waarschijnlijk ook gemist; we zagen het viertal aan de overkant, bij Linden, staan, overduidelijk rustig genietend van hun bammetjes, met de ruggen naar de plas gericht), de kop van de (overzomerende?) Grote Zaagbekvrouw was net zichtbaar achter een zandbankje, een prachtige Rode Wouw gaf een mooie show terwijl hij, belaagd door een kraai, laag overvloog. Na Dwergstern en Dwergmeeuw een derde 'blokker' op de lijst!

Bij de Bergerheide vlogen jonge Raven rond, terwijl een aantal bossoorten zich aandiende: Zwarte Specht, Glanskop en een fraai Wielewalenkoor. Op de Hamert zouden slechts de Bonte Vliegenvanger en de Goudhaan aan onze lijst worden toegevoegd; een aantal soorten waarop we sterk hadden gerekend (Vuurgoudhaan, Fluiters, Zwarte Mees, Kuifmees, Grote Lijster, Wespandief en Boomvalk) bleven ontbreken. De helft ervan lukte iets later gelukkig in Heumensoord, maar de Fluiters die nota bene door alle teams op exact dezelfde plek was waargenomen, was na 18.00 uur nergens meer te vinden. Een dag later ben ik hem alsnog gaan zoeken, waarna hij extra zout in de wonden strooide door onafgebroken en vol in zicht te zingen. Ik heb hem maar van mijn lievelingssoortenlijstje verwijderd. Zal 'm leren!

De pijp was inmiddels behoorlijk leeg. We besloten nog twee soorten te 'doen' en hem vervolgens aan Maarten te geven: een Havik-vrouw kon na lang turen op het nest worden ontwaard en de Roerdomp liet zich heel fraai

horen in een belachelijk rietstukje bij Elst. Het waren de laatste wapenfeiten van wederom een etmaal dat lang zal blijven; van een vermoeiende maar mooie vogeldag.

Drie Dwergmeeuwen dobberden kort op de glas van de Millingerwaard.

Na de Witwangstern snel door naar de volgende soort!

Het was even zoeken, maar uiteindelijk vonden we toch twee Patrijzen!

Wat een rotbeest! In het begin van de avond van de Big Day was hij nergens te bekennen, maar een dag later zong de Fluitslager weer volop...

Team Goudlijsters

(Bram Ubels, Martijn Verdoes, Eddy Nieuwstraten en Vincent Sanders)

Auteur: Eddy Nieuwstraten

Uiteraard doen we mee aan de Big Day 2019. Noblesse oblige! Maar bovendien: waarom zouden we níet meedoen aan het meest zinloze maar daardoor misschien wel leukste spelletje van het jaar, in het beste gezelschap dat je kunt bedenken? 24 uur op pad met Bram Ubels, Martijn Verdoes en Vincent Sanders. Extra spannend maakt het dat er dit jaar geduchte concurrentie is. Allereerst van een team outsiders op de fiets. Maar ook: Jeroen - sharp as a knife - Veeken en Peter Hoppenbrouwers (de man die circa 30% van het Vogelwerkgroepgebied voor het eerst in kaart gebracht heeft) hebben een duivels verbond gesloten: brrr! En ook best gezellig dat Harvey van Diek, Jan Jacobs en Wouter Helmer meededen natuurlijk.

Maar van de teamspirit van twee jaar geleden, het jaar dat het regiorecord op 147 werd gezet, bleek weinig over. Waar we in 2017 nog appten over nestlocaties en verbeteren van de aanrijtijden hadden de berichten van 2019 meestal de lading: 'nee dit weekend kan ik niet', 'klein rondje Ooij, maar zat niks', 'ik ga volgende week naar de Hamert! Oh nee, toch niet'. En dus stapten Martijn en ik dit jaar met slechts een A4'tje met 'te bezoeken plekken' om 23.45 uur in de auto om richting Kekerdom te rijden waar Bram en Vincent ons met een dikke grijns op hun tronies stonden op te wachten. Hi guys..... let's go!

Nacht:

Bewolkt en stil. Maar inmiddels weten we wat dé inzet van deze nacht is: alle uilen proberen te horen. Het begint te lopen als we op de Kerkdijk aankomen: we horen Waterral, we

zien en horen Steenuil en – yes! – een Kerkuil. Nadat de bedelende Ransuiljongen zijn gehoord, gaan we richting 'Casa Ubels' waar we met enig geduld een Bosuil zien en horen. 'Hij gaat lekker boys!'

Tijd genoeg en dus het Eerste Strategisch Beeraad: gaan we voor rallen bij de Meilanden of een poging wagen bij die rare plek van de Roerdomp? We kiezen voor de laatste en aankomen in Elst, waar de soort acht dagen geleden voor het laatst is gemeld, staan we wat te ginnegappen terwijl op de achtergrond een Grutto gruttot: 'haha, en dan nu een hoemp van een Roerdomp, dat zou wat zijn'. 'Ja haha, stel je voor'. 'WHOOOEMMP!!!' Vol ongeloof kijken we elkaar aan. Wow, een Roerdomp! De eerste knaller van de dag is binnen. Mooi op schema rijden we daarna richting Linden. Hier karre-karre-kiet de Kleine Karekiet, snort de Snor en cettiet geheel volgens plan de Cetti's Zanger. Met naderend daglicht stoppen we bij de boerderij bij Dommelsvoort waar twee dagen daarvoor nog een Zwarte Roodstaart zong. Nog in de auto horen we zijn krassende liedje.

- 1 Knobbelzwaan - *Cygnus olor*
- 2 Meerkoet - *Fulica atra*
- 3 Ooievaar - *Ciconia ciconia*
- 4 Kleine Plevier - *Charadrius dubius*
- 5 Grauwe Gans - *Anser anser*
- 6 Wilde Eend - *Anas platyrhynchos*
- 7 Krakeend - *Mareca strepera*
- 8 Nachtegaal - *Luscinia megarhynchos*
- 9 Bosrietzanger - *Acrocephalus palustris*
- 10 Kuifeend - *Aythya fuligula*
- 11 Bergeend - *Tadorna tadorna*
- 12 Waterral - *Rallus aquaticus*
- 13 Koekoek - *Cuculus canorus*

- 14 Blauwe Reiger - *Ardea cinerea*
- 15 Kievit - *Vanellus vanellus*
- 16 Steenuil - *Athene noctua*
- 17 Kerkuil - *Tyto alba*
- 18 Houtduif - *Columba palumbus*
- 19 Ransuil - *Asio otus*
- 20 Blauwborst - *Luscinia svecica*
- 21 Kleine Karekiet - *Acrocephalus scirpaceus*
- 22 Zwarte Stern - *Chlidonias niger*
- 23 Sprinkhaanzanger - *Locustella naevia*
- 24 Lepelaar - *Platalea leucorodia*
- 25 Waterhoen - *Gallinula chloropus*
- 26 Bosuil - *Strix aluco*
- 27 Scholekster - *Haematopus ostralegus*
- 28 Grutto - *Limosa limosa*
- 29 Roerdomp - *Botaurus stellaris*
- 30 Snor - *Locustella luscinioides*
- 31 Rietgors - *Emberiza schoeniclus*
- 32 Cetti's Zanger - *Cettia cetti*
- 33 Boerenwaluw - *Hirundo rustica*
- 34 Merel - *Turdus merula*
- 35 Fuut - *Podiceps cristatus*
- 36 Zwarte Roodstaart - *Phoenicurus ochruros*
- 37 Roodborst - *Erithacus rubecula*
- 38 Zanglijster - *Turdus philomelos*

Ochtend: 04.30- 11.30

Magisch mooi ochtendlicht. De zon steekt de dag aan op een van die mooie plekken in ons gebied, de visvijvers bij Bus en het is de Wielewaal die het ochtendconcert opent. Een hoog gekekker roept wat discussie op maar Bram zegt gedecideerd: 'Boomvalk'. Zozo, die Bram, claimt effe een Boomvalk op geluid. 'Daar zit wat, op die boomtopBoomvalk'! Langzaam vogelen we verder op het fraaie landgoed Tongelaar. Een roepende Havik, diverse Spotvogels en een IJsvogel vliegt tweemaal langs. Mooie soorten maar in vergelijking met het zo succesvolle 2017 zien we ook heel veel niet: geen Kleine Bonte, geen Zwarte Specht, geen Matkop. Toch weten we

van vorige jaren: er komen nieuwe kansen op nieuwe plekken.

Tijd dus voor het Tweede Strategisch Beraad: we besluiten tòch een korte poging te wagen bij Landgoed Barendonck. Met de ramen open zoeken we een geschikte stopplaats voor een kort wandelingetje. 'Hey, stop!' Martijns messcherpe oren op de achterbank horen een verdacht geluidje. En verdomd, nu horen we het allemaal: direct naast de auto zit een Goudvink te roepen, mannetje en vrouwtje mooi in beeld.

Tijd voor een bezoek aan de nabijgelegen Kraaijenbergse Plassen, waar we bij het kijkpunt van Plas 7 succesvolle momenten beleven. Hier zien we de enige Noordse Gele Kwik, horen we de altijd lastige Matkop en zien we na wat scannen de al geruime tijd aanwezige Grote Zaagbek. Natuurlijk checken we ook de langsvliegende sterntjes. 'Maar hé, wat komt hier nou in beeld vliegen? HEY....!! Een WITWANGSTERN!!!' Vol ongeloof kijken we naar deze fraaie stern die op enkel meters langs komt vliegen terwijl hij op karakteristieke wijze foerageert. Ongelooflijk: een nieuwe zelfontdeksoort op een Big Day. De dag kan niet meer stuk.

We besluiten via Grave (binnen een minuut de Grote Gele Kwik) naar Heumensoord te rijden voor ons weliswaar niet meer verrassende maar onverminderd ijzersterke programmaonderdeel: fietsen door Heumensoord. Met blijde koppies stappen we op onze fietsen en we hebben binnen korte tijd de doelsoorten in het vizier: Glanskop, Zwarte Mees, Kuifmees, Fluiters (soort nummer honderd), Grote Lijster, Appelvink, Bonte Vliegenvanger en Tapuit werken goed mee en rondt spectaculair is het paartje Zwarte Specht dat zich uitgebreid laat bewonderen. Raaf en Kleine

Bonte Specht willen helaas niet meewerken.

Ook bij Tivoli loopt het soepel waar een Vuurgoudhaantje bij aankomst al zijn best doet om een barst in onze voorruit te zingen. Kleine en Middelste Bonte werken geheel volgens verwachting niet mee, maar de roofvogel die Bram tussen de bladeren omhoog ziet schroeven is wel een mooie: een fraai getekende – en achteraf onze enige! - Wespendief! Lekkerrrrr.

Next place is de Millingerwaard waar Vincent precies weet waar we moeten zijn voor het meeuwenspul: àlle grote meeuwen en Stormmeeuw worden hier gezien en bij de Jonkmanshof wordt de Tafeleend genoteerd. Het loopt nog steeds best soepel en qua tijd zitten we nog ruim in het jasje, dus hebben we niet eens een Strategisch Beraad nodig om te besluiten om de Gendtse polder mee te pakken. Net als gisteren zien we onze enige drie Paapjes van de dag.

- 39 Gekraagde Roodstaart - *Phoenicurus phoenicurus*
- 40 Wielewaal - *Oriolus oriolus*
- 41 Zwartkop - *Sylvia atricapilla*
- 42 Winterkoning - *Troglodytes troglodytes*
- 43 Zwarte Kraai - *Corvus corone*
- 44 Boomvalk - *Falco subbuteo*
- 45 Pimpelmees - *Cyanistes caeruleus*
- 46 Koolmees - *Parus major*
- 47 Grasmus - *Sylvia communis*
- 48 Geelgors - *Emberiza citrinella*
- 49 Tjiftjaf - *Phylloscopus collybita*
- 50 Vink - *Fringilla coelebs*
- 51 Tuinfluiter - *Sylvia borin*
- 52 Havik - *Accipiter gentilis*
- 53 Boomkruiper - *Certhia brachydactyla*
- 54 Spreeuw - *Sturnus vulgaris*
- 55 IJsvogel - *Alcedo atthis*
- 56 Braamsluiper - *Sylvia curruca*

- 57 Roodborsttapuit - *Saxicola rubicola*
- 58 Kneu - *Linaria cannabina*
- 59 Heggenmus - *Prunella modularis*
- 60 Holenduif - *Columba oenas*
- 61 Huismus - *Passer domesticus*
- 62 Witte Kwikstaart - *Motacilla alba*
- 63 Kauw - *Coloeus monedula*
- 64 Putter - *Carduelis carduelis*
- 65 Grauwe Vliegenvanger - *Muscicapa striata*
- 66 Spotvogel - *Hippolais icterina*
- 67 Fitis - *Phylloscopus trochilus*
- 68 Staartmees - *Aegithalos caudatus*
- 69 Goudvink - *Pyrrhula pyrrhula*
- 70 Grote Bonte Specht - *Dendrocopos major*
- 71 Gaai - *Garrulus glandarius*
- 72 Roek - *Corvus frugilegus*
- 73 Visdief - *Sterna hirundo*
- 74 Buizerd - *Buteo buteo*
- 75 Grote Canadese Gans - *Branta canadensis*
- 76 Noordse Kwikstaart - *Motacilla flava thunbergi*
- 77 Kluut - *Recurvirostra avosetta*
- 78 Geelpootmeeuw - *Larus michahellis*
- 79 Kokmeeuw - *Chroicocephalus ridibundus*
- 80 Brandgans - *Branta leucopsis*
- 81 Witwangstern - *Chlidonias hybrida*
- 82 Matkop - *Poecile montanus*
- 83 Tureluur - *Tringa totanus*
- 84 Aalscholver - *Phalacrocorax carbo*
- 85 Grote Zaagbek - *Mergus merganser*
- 86 Oeverloper - *Actitis hypoleucos*
- 87 Grote Gele Kwikstaart - *Motacilla cinerea*
- 88 Turkse Tortel - *Streptopelia decaocto*
- 89 Gierzwaluw - *Apus apus*
- 90 Boomleeuwerik - *Lullula arborea*
- 91 Boompieper - *Anthus trivialis*
- 92 Oeverzwaluw - *Riparia riparia*
- 93 Dodaars - *Tachybaptus ruficollis*
- 94 Ekster - *Pica pica*
- 95 Goudhaan - *Regulus regulus*
- 96 Boomklever - *Sitta europaea*
- 97 Grote Lijster - *Turdus viscivorus*
- 98 Glanskop - *Poecile palustris*

- 99 Appelvink - *Coccothraustes coccothraustes*
- 100 Fluiter - *Phylloscopus sibilatrix*
- 101 Bonte Vliegenvanger - *Ficedula hypoleuca*
- 102 Zwarte Mees - *Periparus ater*
- 103 Zwarte Specht - *Dryocopus martius*
- 104 Tapuit - *Oenanthe oenanthe*
- 105 Kuifmees - *Lophophanes cristatus*
- 106 Vuurgoudhaan - *Regulus ignicapilla*
- 107 Wespendif - *Pernis apivorus*
- 108 Gele Kwikstaart - *Motacilla flava*
- 109 Zilvermeeuw - *Larus argentatus*
- 110 Huiszwaluw - *Delichon urbicum*
- 111 Pontische Meeuw - *Larus cachinnans*
- 112 Graspieper - *Anthus pratensis*
- 113 Slobeend - *Spatula clypeata*
- 114 Grote Mantelmeeuw - *Larus marinus*
- 115 Torenvalk - *Falco tinnunculus*
- 116 Stormmeeuw - *Larus canus*
- 117 Kleine Mantelmeeuw - *Larus fuscus*
- 118 Tafeleend - *Aythya ferina*
- 119 Slechtvalk - *Falco peregrinus*
- 120 Paapje - *Saxicola rubetra*

Middag:

De middag breekt aan, vaak het moment waarop het bigdaymuntje naar links of naar rechts valt. Successen en tegenvallers tellen dubbel; beter dus om meevallers te hebben! Het is ook het moment om de man met de hamer tegen te komen. Maar ons voordeel is: wij hebben de man van staal. Hij heet Vincent. 24 uur fris als een hoentje. Hij neemt het stuur van me over om het de rest van de dag niet meer uit handen te geven. Met een solide chauffeur aan het stuur is er ruimte om het Derde Strategisch Beraad al rijdend te voeren. Want na een blik op de lijst wordt de Grote Zilverreiger gebombardeerd tot zorgenkindje. Bram weet een plek. In een weiland. Even een kleine omweg richting Batenburg nemen, want: 'daar zaten er twee weken ge-

leden nog vijf'. 'Wat zegt hij nou: twee weken geleden? Maar daarvoor gaan we toch niet omrijden?'. Maar dat is het mooie van een Strategisch Beraad: vandaag gaan we wèl omrijden. Want bij een beraad geldt: in geval van twijfel krijgt Bram gelijk. En dus rijden we om, vol-le-dig zinloos natuurlijk, naar een weiland waar er twee weken (veertien dagen!!) geleden nog vijf zaten. 'Hé jongens! Ik zie een wit ding, of wacht, twee!, nee het zijn er vijf!!' en prompt verdwijnen de witte gestalten achter een boerderij... Telbaar? Een omtrekkende beweging bevestigt inderdaad de maar liefst zes Grote Zilverreigers. Pfff.

Daarna in opperbeste stemming naar Batenburg, dat behalve de Kolgans een boerenlandsoort oplevert die het voorheen zoveel beter in ons werkgebied deed: Patrijs. Vervolgens besluiten we, conform ons credo 'Bram heeft altijd gelijk', via Overasselt naar Milsbeek te rijden. Daar staat immers, midden in een weiland, een haag en daar zaten twee weken geleden nog Ringmussen...

Op de plek aangekomen zien we bij het uitstappen een felbegeerde Groene Specht opvliegen (soort 125) en we horen en zien direct ook de Ringmussen. Juichend staan we op de weg. De langsrijdende automobilist die besluit om te stoppen heeft in ieder geval een goed verhaal voor op het eerstvolgende verjaardagsfeestje. '.... dus ik vraag aan die gasten waarom ze zo stonden te juichen, zegt er eentje: we zagen net twee Ringmussen'.

Bij Katwijk pikken we nog een Toendrarietgans mee en we zien even later eindelijk de Sperwer vliegen. Vervolgens werken we ons via vele fraaie, maar zelden erg productieve plaatsen langs de Maas en Brabantse binnenlanden richting Hamert voor de geheime stake-out: via via kreeg ik een tip dat er op de

Hamert in geschikt biotoop een Grauwe Klauwier zat te zingen. Terwijl onze lijst doortikt en we nog vol positieve energie aan het vogelen zijn, merk je aan de appjes van andere groepen dat ze het zwaar hebben. Net op het moment dat een van de minder succesvolle teams onze koppies naar beneden probeert te appen, kijkt Bram juist omhóóg en hij ziet een stip: 'Ooievaar, nee wacht eens: jiehooee! ZWARTE OOIEVAAR'. En als we later aankomen op 'de locatie' horen we een zeer aparte roep die Martijn direct herkent: ja hoor daar hebben we de Grauwe Klauwier. Kijk, zo blijft bigdayen ook 's middag een hartstikke leuk spelletje.

We kunnen nu op weg naar Aijen; dit jaar dé steltloperplek van de regio. We schrijven hier Zomertaling, Groenpootruiter, Wulp en Kemphaan bij. De (ontsnapte?) Rotgans die hier ook ergens rond moet hangen en de Wintertaling kunnen we helaas niet vinden. Maar ook hier beleven we een onthutsend moment. Stop de tijd: 17.38 uur. We hebben al op heel wat geschikte gebieden en biotopen gevogeld vandaag, maar pas nu zien en horen we onze allereerste Veldleeuwerik van de dag. Het maakt de dramatische afname die deze eens zo talrijke soort in Nederland kent pijnlijk duidelijk.

- 121 Groenling - *Chloris chloris*
- 122 Grote Zilverreiger - *Ardea alba*
- 123 Kolgans - *Anser albifrons*
- 124 Patrijs - *Perdix perdix*
- 125 Groene Specht - *Picus viridis*
- 126 Ringmus - *Passer montanus*
- 127 Toendrarietgans - *Anser serrirostris*
- 128 Sperwer - *Accipiter nisus*
- 129 Zwarte Ooievaar - *Ciconia nigra*
- 130 Grauwe Klauwier - *Lanius collurio*
- 131 Veldleeuwerik - *Alauda arvensis*
- 132 Zomertaling - *Spatula querquedula*

- 133 Groenpootruiter - *Tringa nebularia*
- 134 Kemphaan - *Calidris pugnax*
- 135 Wulp - *Numenius arquata*

Avond: 18.00- 00.00

De avond breekt aan op de Hamert. Tegen beter weten in wagen we nog verwoede pogingen voor Middelste Bonte Specht en Zomertortel en aangekomen bij het beroemde Heerenven blijkt dit behoorlijk leeg. De vermoeidheid speelt wellicht wat op want ik ben niet echt heel duidelijk in mijn aanwijzingen dat er in een verre groep langsvliegende Kokmeeuwen ook twee kleinere meeuwtjes meevliegen met donkere ondervleugels. Dwergmeeuw wordt daardoor door de groep gemist. Martijn is gelukkig wèl alert, want hij vindt, behalve de aanwezige Bontbek, ook nog als bonus twee Kleine Strandlopers. De tijd tikt weg en het gaat inmiddels richting schemer: tijd om naar onze favoriete stake-out voor de schemervogels te gaan. Op deze prachtige plek genieten we stilletjes van de ondergaande zon, terwijl een Nachtzwaluw om ons heen vliegt, klapt, roept en zingt, een Ransuil ons trakteert op een baltsvlucht en ook de Houtsnippen tevreden langs komen knorren en piepen. Magische zonsopkomst, Magische zonsondergang.

- 136 Kleine Strandloper - *Calidris minuta*
- 137 Bosruiter - *Tringa glareola*
- 138 Bontbekplevier - *Charadrius hiaticula*
- 139 Houtsnip - *Scolopax rusticola*
- 140 Nachtzwaluw - *Caprimulgus europaeus*

En ondanks enkele dappere pogingen voor onder andere Kwartel die de voorgaande ochtend werd gehoord, met als aanjager steeds weer Vincent die nog net zo fris uit z'n ogen kijkt als toen we hem 22 uur geleden kwamen ophalen, komen er geen nieuwe soorten

meer bij. Met 140 zijn we dik tevreden. We hadden een prachtige, gezellige en succesvolle dag. Of we gewonnen hadden? Ach wat maakt het ons uit: meedoen is immers zoveel belangrijker dan.... Nee wacht: ik hoop dat we gewonnen hebben!

Primair vervoermiddel

Ochtendgloriën bij Tongelaar

Secundair vervoermiddel

De stemming zit er goed in...

Tertiair vervoermiddel

Natafelen...

De winnaars met 140 soorten

De fietswinnaars met 101 soorten

Ander faunanieuws 2019-2

Auteur: Sjak Gielen

Libellen

Een absolute klapper was de invasie van de Zadellibel in Nederland. Deze uit Afrika afkomstige soort komt regelmatig naar het noorden (zelfs tot op IJsland), maar blijft meestal hangen in zuidelijk Europa. Dit jaar waren ze er vroeg bij en op diverse locaties is voortplanting vastgesteld. Mogelijk dat er dit jaar dus Nederlandse Zadelibellen uitsluipen. Een echte hotspot voor bijzondere libellen bleek het nieuw ontwikkelde plasdrasgebied bij de Diepen (Milsbeek) te zijn, waar in juni naast de Zadellibel ook de Zuidelijke Keizerlibel, de Zuidelijke Oeverlibel en de Plasrombout werden waargenomen.

Langs de Waal werden zowel imago's gezien als larvenhuidjes gevonden van de Rivierrombout. Van de zeer zeldzame Sierlijke Witsnuitlibel vlogen op 9 en 10 juni meerdere mannetjes in de Ooijse Graaf.

Bij libellen, maar ook bij wantsen, vormt André den Ouden altijd een buitencategorie, door de kwaliteit van zijn foto's maar ook door de leuke soorten die hij ziet op onverwachte plekken.

Nachtvlinders

Een veelgehoorde opmerking over deze soortgroep is dat we deze zomer wel heel veel vlinders zullen gaan zien. Daarbij wordt dan bedoeld op de rupsen van de Eikenprocessierups. Deze soort heeft uitgebreid en veelvuldig het landelijke nieuws gehaald en bij menigeen tot huidirritaties geleid.

In menige tuin wordt tegenwoordig 'lui' genachtvlinderd met behulp van een lichtval. In de ochtend kan dan de buit worden bekeken. Soms levert dat zelfs nog leuke bijvangst. Zo werd Erik van Dijk op 30 juni verrast door een Nevelboktor of was het wellicht de look-a-like *Leiopus linnei*?

Zuidelijke Keizerlibel ♀
04 juli 2019
Broekse Wielen

Foto:
André den Ouden

Nu overal te zien, in werkgebied en daarbuiten
Foto: Sjak Gielen

Waarnemingen van soorten die zeldzaam lijken, zoals de Sesidae of wespvlinders, kunnen soms verklaard worden door het gebruik van feromonen. Zo wisten Wijchenaren in één week tijd vijf verschillende soorten in het Wijchense vast te stellen. Maar wees nu eerlijk; is er een fundamenteel verschil tussen het gebruik van feromonen enerzijds en smeer of een kunstlichtopstelling anderzijds?

Dagvlinders

Al op 15 februari werd het dagvlinderseizoen door Menno Hornman op overtuigende wijze geopend met een Grote Vos in Park Brakkenstein. Tien minuten later werd de tweede gezien in Cuijk. Er zouden er nog zoveel volgen dat de bizarre vraag zich opdrong of er nu meer Grote of Kleine Vossen gezien werden. Beide soorten staan bekend om hun gevoeligheid voor parasieten; de Grote Vos ook nog eens voor klimaatverandering. Waarschijnlijk

Grote Vos, 15 februari 2019, Park Brakkenstein

Foto: Menno Hornman

moeten we daarin de verklaring zoeken.

Na de extreem droge zomer van 2018 was het zeer de vraag hoe dat zou uitpakken op de vlinderstand in 2019. Het antwoord daarop ligt nogal subtiel.

Soorten die het tot begin juli erg slecht gedaan hebben, zijn naast de Kleine Vos ook de eerste generatie van het Landkaartje en het Klein Geaderd Witje. De eerste generatie van de Zilveren Maan was daarentegen groter dan ooit tevoren. Ook het Oranjetipje en de Citroenvlinder vlogen goed; de rupsen van vorig jaar waren met hun verpopping in juni de droogte net voor. Soorten met maar één generatie waarvan de rupsen vorig jaar in de droge zomer hun kostje bij elkaar moesten eten, hebben het wellicht moeilijk gehad. Toch lijken het Bruin Zandoogje en het Groot Dikkopje het dit jaar aardig te doen. Over nazomersoorten van de heide zijn de zorgen echter waarschijnlijk terecht. Heivlinder en Kommavlinder, toch al zeldzame soorten in ons werkgebied, zullen mogelijk gedecimeerd worden.

De Kleine Parelmoervlinder, een notoire zwerver, werd al op veel verschillende plaatsen en soms in leuke aantallen waargenomen. De invasie van de Distelvlinder leek wel bijna op een jeugdherinnering want de vorige invasie was al weer tien jaar geleden. Vooralsnog zijn

het wel vooral enorm afgevlogen, fletse en dus weinig fotogenieke exemplaren.

Overige soortgroepen

Het snel toenemende gebruik van het nieuwe fotoherkenningsprogramma op Waarneming.nl heeft voor veel soortgroepen geleid tot een sterke toename van het aantal meldingen. Het werkt dan ook erg stimulerend om te ervaren hoe goed dat programma soorten herkent. Een kind kan nu de was doen. Met name bij wantsen en planten zijn de resultaten indrukwekkend, maar bij andere soortgroepen zit de App er best vaak vreselijk naast. Zo werden larven van Vuursalamanders schaamteloos uitgemaakt voor 100% zekere Knoflookpadden en een onder een wat vreemde hoek gefotografeerde Gehakkelde Aurelia werd uitgescholden voor Keizersmantel. Zeker bij 'obscure' soortgroepen wordt er zelfs vaker een beest uit een volledig andere soortgroep uit de hoge hoed getoverd. Maar goed dat er validatoren zijn die dat corrigeren. Ik verwacht zelf dat het herkenningsprogramma snel beter zal worden en hoop dat de admins nu even door de grote zure appel heen willen bijten.

Onderstaande tabel geeft een aardige inkijk in de impact die het herkenningsprogramma heeft, waarbij bedacht moet worden dat 2019 pas voor de helft voorbij is. De cijfers zijn ex-

soortgroep	aantal soorten ooit	soorten in 2019	nieuw in 2019
kevers	1371	638 = 47%	80 = 6%
vliegen en muggen	1043	347 = 33%	46 = 4%
wantsen en cicaden	733	365 = 50%	28 = 4%
overige insecten	170	74 = 44%	5 = 3%
overige geleedpotigen	491	180 = 37%	11 = 2%
nachtvlinders	1537	687 = 45%	7 = 0%

clusief het Duitse deel van het werkgebied. Groepen die al langer in de belangstelling stonden en waarvan redelijk wat determinatielectuur al of niet op internet te vinden was, zoals nachtvlinders, kennen nauwelijks groei maar leuke 'nieuwe' soortgroepen gedijen als kool. Voorheen verdwenen die groepen allemaal op één hoop met als naam 'rottig klein spul'.

Kevers

Twee families wil ik er deze keer bij de kevers speciaal uitlichten.

Allereerst de Cerambycidae of boktorren. Over het algemeen zijn het middelgrote tot grote kevers met een langwerpig lichaam waarmee het herkenningsprogramma goed uit de voeten kan. Veel soorten hebben veelal lange voelsprieten maar om het niet ál te gemakkelijk te maken zijn er ook kleine boktorren en soorten met korte prieten. In 2019 werden in het werkgebied 46 soorten (ongeveer de helft van alle Nederlandse boktorren) gemeld, waaronder de Kleine Heldenboktor waarvan het voorvoegsel 'kleine' in ieder geval geen betrekking heeft op de lengte van de voelsprieten. Deze bijzondere soort werd op 21 mei aangetroffen in het laboratorium van Natuurplaza. Het vermoeden bestaat dat het exemplaar is meegelift met pallethout.

Boktorren zijn, geheel in lijn met de huidige trend onder mensen, vegetariër. De larven die het uiterlijk hebben van een soort dikke wormen, leven in hout en aangezien houtvezels

weinig voedingsstoffen bevatten, moeten ze veel eten en duurt het meerdere jaren voordat de larven zich gaan verpoppen. Dat boktorren gevreesd worden door huizenbezitters is grotendeels onterecht. Enkel de Huisboktor (*Hylotrupes bajulus*) kan grote schade aanrichten omdat hij bewerkt hout als een echte lekkernij ziet. Er zijn ook boktorren die de voorkeur geven aan stuifmeel van bloemen.

Eén van mijn persoonlijke favorieten wordt gevormd door de familie van de Buprestidae of prachtkevers. De Nederlandse naam zegt eigenlijk al genoeg maar eerlijkheidshalve moet vermeld worden dat de kleurrijke soorten uit deze familie vooral in de tropen leven.

In Nederland komen 28 soorten voor die variëren van zeer klein (2 mm) tot middelgroot (20 mm). Mede daardoor heeft het herkenningsprogramma grote moeite met deze groep. Uiteraard triggeren de lastige kleintjes het meest.

Een grote bijzonderheid - zelfs in landelijk perspectief - was de waarneming van een Bronsprachtkever op 22 juni op De Hamert. Onder de prachtkevers is het relatief gezien een reus van meer dan 1 cm. De soort is polyfaag maar wordt desondanks nauwelijks waargenomen buiten Limburg (en aangrenzend Noord-Brabant). De larve leeft eerst 2 jaar onder de schors van pas afgestorven hout. In de maanden mei en juni (met soms een kleine uitloop daarna) is er een klein kansje dat je een imago tegenkomt. Wel goed zoeken.

Zadellibel, 29 juni 2019, Millingerwaard

Foto: Vincent Sanders

*Bronsprachtkever
(Chrysobothris affinis)
22 juni 2019
De Hamert - Gertenkamp*

*Foto:
Piet Smeets*

(mini) Avifauna van GrootGrave

Auteur: Justin Jansen

Op 11 maart 2010 is door een groepje lokale vogels het vogelcollectief Groot Grave 'opgericht'. Dit gebeurde door middel van het inrichten van een werkgebied op Waarneming.nl. Het gebied is fictief, kent geen historische grenzen of gemeentegrenzen, maar het is begrensd door wegen en de Maas (zie kaartje x). Het werkgebied bevindt zich volledig in de provincie Noord-Brabant en het is gelegen in de gemeenten Grave, Oss, Landerd, Mill en St. Hubert en Cuijk. Het grootste deel valt binnen het huidige werkgebied van Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen en omstreken, met uitzondering van Keent en de delen van gemeente Landerd.

Tussen de oprichting en heden (5 juni 2019, en enkele kleine aanvullingen tot 11 juli 2019) zijn er 19 nieuwe soorten in het gebied vastgesteld, waarvan twee inmiddels broedvogels zijn geworden: Middelste Bonte Specht (*Dendrocoptes medius*), eerste waarneming 17 februari 2013 en Cetti's Zanger (*Cettia cetti*), eerste waarneming 19 april 2018. Met deze 19 soorten is de soortenlijst gegroeid tot 273 soorten (stand op 5 juni 2019). Twee mensen (Meino Koning, Justin Jansen) hadden op 5 juni 2019 251 soorten in het gebied gezien en het hoogste aantal soorten is waargenomen in 2012, door Meio Koning met 210 soorten. Gedurende dat jaar zijn er 220 soorten vastgesteld. De hoogste dagscore is 114 soorten op 15 mei 2014 door Justin Jansen.

De avifauna is behandeld in Hendriks et al 2001 en in van Dijk et al 2016, en delen in diverse publicaties in de afgelopen jaren. Maar vooral veel informatie is aanwezig op Waarneming.nl. In deze publicatie is ervoor gekozen om een relatief sobere (mini) avifauna te

schrijven (geen trendanalyse), zonder details over aantallen broedvogels, aantallen doortrekkers of wintervogels, maar om de focus in het bijzonder te leggen op de zeldzame gasten van het werkgebied (dus min-of-meer een opsomming). En om het plaatje compleet te houden, zijn alle soorten opgenomen. Bij algemenere soorten is volstaan met de typing broedvogel, doortrekker, zomergast of wintergast; dit is niet verder gekwantificeerd. Bij zeldzamere soorten worden, indien beschikbaar, zoveel mogelijk details vermeld, bijvoorbeeld over klee en gedrag. Het doel van dit werk is om een soort tussenstand te publiceren, zodat het verder als springplank gebruikt kan worden indien er in de toekomst weer aan een nieuwe Vogels in het Land van Cuijk gewerkt gaat worden. Het Land van Cuijk is actueler dan ooit in het kader van Gemeentelijke herindelingen.

Gebruikte afkortingen zijn van reguliere waarnemers: Gert-Jan Caspers (GJC), Harry Claasen (HC), Kell Eradus (KE), Wilma van Genugten (WvG), Louis Geraets (LG), Jeroen Haas (JHa), Bart Hoogesteger (BH), Justin Jansen (JJ), Meio Koning (MK), Jordy Houkes (JHo), Leon Peters (LP), Raymond Pahlplatz (RP), Jeroen Veeken (JV) en John van Zuijlen (JvZ). De opgenomen namen betreffen steeds die van de ontdekker(s). Het genoemde n-getal betreft het aantal waarnemingen, niet het aantal exemplaren. Bij hoogste aantallen is gekeken naar aantallen in één gebied, niet over het totaal aantal van deze dag verspreid over diverse gebieden. Soorten met tot 20 gevallen worden voorzien van de gevallenlijst (een enkele keer wordt hiervan afgeweken). Deze (mini) avifauna mist wellicht nog data die niet ingevoerd zijn in Waarneming.nl en

die niet zichtbaar in opschrijfboekjes of databases rusten. Toch ben ik van mening dat deze avifauna er moest komen, om eventueel ontbrekende data toch boven water te krijgen. Er kan op basis van dit artikel over enkele jaren

een addendum gemaakt worden. Vanwege de omvang van het artikel is ervoor gekozen om de soortenlijst te splitsen. In dit nummer van de Mourik zijn alle soorten opgenomen vanaf ganzen en zwanen tot en met de valken. In het vol-

gende nummer (2019-3) zullen de overige soorten volgen.

Avifauna

Rotgans *Branta bernicla bernicla* (n = 13)
1 juni 1985, De Kuilen (LG) (Hendriks et al 2001)

28 maart 1987, Kraaijbergse Plassen 4 (LG) (Hendriks et al 2001)

7 tot 27 januari 2003, eerste winter, Kraaijbergse Plassen (JJ et al)

18 januari 2004, eerste winter, Lage Wijth (MK, KE)

3 mei 2004, Kraaijbergse Plassen 4 (Erik van Dijk)

31 oktober 2005, adult, Kraaijbergse Plassen 5 (Sjak Gielen, Jouke van Zee)

29 november 2006, adult, Lage Wijth (KE)

29 januari 2007, adult, Lage Wijth (KE)

15 december 2007, adult, Lage Wijth (KE)

2 tot 12 december 2009, eerste winter, De Geest (GJC, JvZ)

21 maart 2010 Kraaijbergse Plassen 7, 6 vogels (JJ, Andréa Corso) (later waargenomen bij Lent) (Brouwer & Veecken 2018)

9 december 2010 tot 15 januari 2011, eerste winter, Lage Wijth / Keent (Wim Gremmen et al)

30 december 2016 tot 2 januari 2017, eerste winter, De Geest / Tongelaar / Het Bord (JJ et al)

Witbuikrotgans

Branta bernicla hrota (n = 1)

Door John van Zuilen werd een adulte vogel foeragerend gevonden (en fotografisch gedocumenteerd) op 23 januari 2011 nabij de Tochtsloot (Brouwer 2012a). De vogel zat later bij Teeffelen en Maren Kessel (1 en 6 februari), beide in Noord-Brabant.

De volwassen vogel op 30 en 31 januari

2013 waargenomen in De Geest & Broekant (LG et al) lijkt een tweedegeneratie hybride Rotgans x Witbuikrotgans.

Roodhalsgans *Branta ruficollis* (n = 21)

Het eerste geval dateert van december 1927 en werd geschoten op landgoed Ossenbroek (waar de vogel nog steeds opgezet aanwezig is) (Hendriks et al 2001, Jansen 2017). Verdere gevallen bij Hendriks et al 2001 werden opgemerkt op 2 februari 1996 bij Escharen en 18 februari 1999 in Keent. Waarnemingen van meerdere vogels zijn: drie vogels bij Neerbroek op 6-14 februari 2010, twee vogels 29 januari 2017 in Keent en 16 februari tot 14 maart 2018 Lage Wijth. Bijzonder was de vogel die op 30 mei 2014 over Keent vloog (JHo). Lang verblijvende vogel is bijvoorbeeld de vogel van 23 oktober tot 22 november 2017 Kraaijbergse Plassen. Tevens waren er enkele 'escapes'; een tamme vogel verbleef tussen 14 juli 2007 tot begin 2009 bij Cuijk (Brouwer 2012b) en andere vogels werden vastgesteld op 7 februari 1999 KBP en 19 december 2013 bij Keent.

Grote Canadese Gans

Branta canadensis ssp

Broedvogel, doortrekker, jaargast. Maximumaantal van 500 vogels werd vastgesteld op 22 oktober 2018 (Kraaijbergse Plassen 5, Clemens Heijmen). Diverse taxa van Canadese ganzen werden gezien in de omgeving, evenals diverse hybriden.

Brandgans *Branta leucopsis*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Maximumaantal van 1250 vogels werd vastgesteld op 5 januari 2019 in Keent (MK).

Sneeuwgans

Anser caerulescens caerulescens (n = 1)

Twee volwassen vogels waren op 19 en 20 april 2008 tussen de ganzen aanwezig op het stuwencolplex van Grave (KE, JJ), beide vogels waren ongeringd. De vogel op 29 december 2012 in Keent werd niet bekeken op geringdheid (Hans Hollander).

Grauwe Gans *Anser anser anser*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Maximumaantal van 4500 werd vastgesteld op 25 september 2011 in Keent (Pim Frijling).

Taigarietgans *Anser fabalis* (n ≥ 2)

Status is onduidelijk. Wel is er op 19 februari 2011 een vogel gefotografeerd op De Geest (Peter van de Braak). Een groepje werd gefotografeerd in februari 1986 bij Cuijk (Barthel & Frede 1989: 27 exemplaren), en waarschijnlijk was de soort algemener voor 1990-1991 (Koffijberg et al 2011).

Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus*

Jaarlijks in zeer kleine aantallen (1-10) per winter. Met in 1-5 mei 2011 nog een exemplaar in het KBP-gebied (JJ et al), en de vroegste in het najaar verscheen op 2 oktober 1999 in De Kuilen (JvZ). De hoogste aantallen die zijn waargenomen, betreffen vijf vogels overvliegend over telpost De Kampen op 23 oktober 2010 (MK, JHa) (Gielen & Veecken 2015a) en zes vogels ter plaatse bij de Kraaijbergse Plassen – Dommelsvoort op 1 januari 2019 (Mars Gremmen, Jos van Oostveen).

Toendrarietgans *Anser serrirostris*

Wintergast en doortrekker. Enkele exemplaren zijn overzomerend vastgesteld.

Maximumaantal van 6500 werd vastgesteld op 14 januari 2011 in de Kraaijense Plassen (JJ).

Kolgans *Anser albifrons albifrons*

Wintergast en doortrekker. Enkele exemplaren zijn overzomerend vastgesteld. Maximumaantal van 10352 werd vastgesteld op 16 januari 2010 op Kraaijense Plassen 5 (KE).

Dwerggans *Anser erythropus* (n= 3)

Een geringde (en derhalve waarschijnlijk ontsnapte vogel) verbleef tussen 4 november 2005 en 20 januari 2006 in de omgeving van Katwijk en Kraaijense Plassen 9 (GJC et al). Waarschijnlijk dezelfde vogel zat op 22 augustus 2008 op de Lage Wijk (KE). Een eerstezomervogel werd een dag later gevonden op de Lage Wijk (KE) en deze verbleef tot in mei 2019 vooral in de omgeving van de Kraaijense Plassen, Cuijk en Moorkerplas (Jansen 2013a). De laatste waarneming in het werkgebied GG dateert van 2 juli 2017.

Andere vogels werden gezien op 4 en 5 februari 2010 op de Lageheide bij Langenboom (JJ, KE) (adult) en 9 januari 2016 (adult) op Kraaijense Plassen 5 (JH, JJ), beide vogels verbleven in een grote groep Kolganzen.

Een hybride Kolkans x Dwerggans werd gezien en gefotografeerd op Kraaijense Plassen 7 op 21 november 2014 (Peter van de Braak et al). Meerdere hybriden Grauwe Gans x Dwerggans werden gezien bij de KBP en Katwijk tussen 14 oktober 2011 en 26 februari 2019 (GJC et al).

Knobbelzwaan *Cygnus olor*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Maximumaantal is 109 stuks op 5 juli 2018 (Kraaijense Plassen 7, MK).

Kleine Zwaan

Cygnus columbianus bewickii

Wintergast en doortrekker. Hoogste aantal is 261 vogels op De Kuilen op 9 januari 2011, en laatste datum is 9 april 1986 (5 exemplaren Beers) en eerste datum is 13 oktober 1989 (6 ex, Kraaijense Plassen 7). Aantallen afnemend de afgelopen jaren.

Wilde Zwaan *Cygnus cygnus*

Zeldzame wintergast en doortrekker. Hoogste aantal is 30 exemplaren op Het Bord op 2 februari 2011 (LG) en laatste datum is 2 april 2005 (waarschijnlijk Kraaijense Plassen 5) en eerste datum is 1 november 2006 op Kraaijense Plassen 5 (MK, KE). In de afgelopen 15 jaar zijn maar enkele waarnemingen gedaan in 2005, 2007-2009 en 2017-2019.

Bergeend *Tadorna tadorna*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Maximumaantal is 30 stuks in Keent op 3 mei 2015 (JJ).

Casarca *Tadorna ferruginea*

Zeldzame jaargast. Maximumaantal is 36 stuks in Keent op 4 december 2018 (MK). De afgelopen 15 jaar zijn slechts enkele waarnemingen gedaan in 2007. In de rest van de jaren was de soort aanwezig, met het zwaartepunt in april en in de periode augustus tot januari.

Zomertaling *Spatula querquedula*

Ex-broedvogel (ook in 2017 broedvogel in Keent), doortrekker en zomergast. Hoogste aantal is 10 vogels op 30 maart 2008 (Piet Derks) in Keent, de laatste datum is 14 oktober 2001 (vier waarnemingen ooit in oktober) op Kraaijense Plassen 5 (KE) en de vroegste op 4 maart 1982 bij Keent (paartje) (Rob Bouwman).

Slobeend *Spatula clypeata*

Jaargast en doortrekker. Maximumaantal is 222 stuks op Kraaijense Plassen 7 op 3 april 2019 (JJ).

Krakeend *Mareca strepera*

Jaargast en doortrekker. Maximumaantal is 385 stuks in Keent op 18 september 2016 (MK).

Smient *Mareca penelope*

Wintergast en doortrekker, zeldzame zomergast. Maximumaantal is 700 stuks op Kraaijense Plassen 5 op 19 februari 2006 (Jos van Oostveen).

Amerikaanse Smient

Mareca americana (n= 1)

Op 4 januari 2003 werd door Erik van Winden een adulte man gevonden op Kraaijense Plassen 5. De vogel was een dag later nog aanwezig tussen vele Smienten en werd door vele mensen ge-

zien (Gielen 2012a).

Wilde Eend

Anas platyrhynchos platyrhynchos

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Maximumaantal is 750 stuks op Kraaijense Plassen 8 op 23 december 2012 (Willem Vergoossen).

Pijlstaart *Anas acuta*

Wintergast en doortrekker. Met slechts enkele waarnemingen van mei tot augustus. Maximumaantal is 200 op Kraaijense Plassen 5 op 17 maart 2002 (BH).

Wintertaling *Anas crecca*

Jaargast (laagste aantal in de zomer). Maximumaantal is 350 stuks in Keent op 27 oktober 2016 (Wim Gremmen).

Krooneend *Netta rufina*

Zeldzame jaargast, met de laagste aantallen in juni en juli. Het hoogste aantal is zeven vogels op 10 maart 2007 op Kraaijense Plassen 5 (Peter van de Braak). Geen waarnemingen zijn de afgelopen 15 jaar gedaan in de jaren 2005 en 2015.

Een hybride Krooneend x Wilde Eend (mannetje) was aanwezig op De Kuilen tussen 4 en 10 maart 2017 (JJ, JvZ).

Tafeleend *Aythya ferina*

Jaargast (laagste aantal in de zomer). Maximumaantal is 500 stuks bij de stuw bij Grave op 10 januari 1987 (RP). Kuifeend x Tafeleend-hybriden werden tienmaal gezien in de laatste jaren.

Witoogeend *Aythya nyroca* (n= 6)

17 maart 1979, stuw bij Grave (onbekende waarnemer tijdens rivierentelling) (Hendriks et al 2001)

26 september 2001, adulte vrouw, Kraaijense Plassen 5 (KE, MK)

21 oktober 2005 tot 5 april 2006, adulte vrouw, Kraaijense Plassen 4 en 8 (Roel van Dijk et al)

14-16 december 2011, adulte vrouw, Kraaijense Plassen 5 (Dirk Eijkemans et al)

10 november 2012 tot 28 maart 2013, 2 oktober 2013 tot 14 februari 2014, 23 oktober 2014 tot 16 februari 2015 en 28 oktober 2015 tot 18 februari 2016 Grave (de Raam) en op Kraaijense Plassen 5, eerste winter bij aankomst vrouw (JJ et

al) (Gielen & Veeke 2015b)

30 januari en 7 februari 2013, adulte man, Kraaienbergse Plassen 5 en De Kuilen (LG et al)

Een gekortwieuwte vogel zat in de Vogelhoeke in mei 2002. Een man waargenomen op 17 oktober 2016 en 21 juli en 4 augustus 2017 op de Kuilen Noord (JvZ) is volgens de waarnemer een escape. Een mogelijke hybride Kuifeend x Wit-oogeend verbleef van 23 april tot 13 mei 2012 op Kraaienbergse Plassen 5 (man) GJC et al.

Kuifeend *Aythya fuligula*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Maximumaantal is 650 stuks op Kraaienbergse Plassen 8 op 14 november 2012 (Wim Stevens).

Topper *Aythya marila*

Zeldzame wintergast. Maximumaantal is 27 stuks op Kraaienbergse Plassen 7 op 6 januari 2014 (MK) (Hijlkema 2014), de vroegste waarneming dateert van 26 oktober 1991 (Kraaienbergse Plassen 5, RP) en de laatste van 21 april 2008 (Kraaienbergse Plassen 8, GJC). De afgelopen 15 jaar niet vastgesteld in 2010, 2016 en 2018, en enkele waarnemingen

uit 2006, 2007, 2015 en 2017.

Twee hybriden Topper x Kuifeend werden gedocumenteerd tussen 14 januari en 2 februari 2013, Kraaienbergse Plassen 5 (JJ, JH) (Hijlkema 2014) en 19 maart 2018 (HC, MK). Er werden diverse vogels gemeld zonder te zijn gedocumenteerd.

Eider *Somateria mollissima* (n= 14)

11 januari 1979, vrouwtje, Maas Grave (Dick Visser)

10-11 maart 1979, vrouwtje, bij Grave (Loek van Leur)

6 december 1980, Cuijk (tijdens Rivierentelling)

18 december 1982, Grave, twee exemplaren (tijdens Rivierentelling)

17 december 1983, Cuijk (Dick Heg)

25 december 1984, eerste winter man, Kraaienbergse Plassen 1 (GJC)

29 december 1985, vrouwtje, Raam in Tongelaar (LG)

27 september tot 1 oktober 1986, man, Raam in Tongelaar (LG et al)

14 november 1987, vrouwtje, Kraaienbergse Plassen 3 (LG)

5 december 1987 tot 16 januari 1988, man en vrouw, Kraaienbergse Plassen, twee exemplaren (LG et al)

21 april 1996, adulte man, Kraaienberg-

se Plassen 3, (KE, BH) (Gielen & Veeke 2014)

30 december 1998, man, Kraaienbergse Plassen 7 (BH) (Gielen & Veeke 2014)

12 september 1999, vrouwtje, Kraaienbergse Plassen 7 (BH) (Gielen & Veeke 2014)

12 april 2008, man, Kraaienbergse Plassen 7 (MK)

Tussen mei en december 1994 verbleven maximaal drie 'losgelaten' geringde vogels rondom de stuw van Grave (KE) (Gielen & Veeke 2014).

Grote Zee-eend *Melanitta fusca*

Zeldzame wintergast (Gielen 2013) (met geen waarnemingen gedurende de laatste 15 jaar in de jaren 2005 en 2009, en slechts enkele waarnemingen in 2015 en 2018). Met als hoogste aantal drie vogels op 4 april 2013 Kraaienbergse Plassen 7, de vroegste datum is 8 oktober 1983 (Maas Grave, LG) en laatste datum is 22 april 2017 (Kraaienbergse Plassen 5) (JJ et al).

Zwarte Zee-eend *Melanitta nigra* (n= 15)

12 februari 1983, Grave (Rivierentelling)

30 juli en 12 december 1983, vrouwtje, Kraaienbergse Plassen (LG et al) (Hen-

IJseend

22 januari 2012

Kraaienbergse Plassen 5

Foto: Jankees Swiebbe

driks et al 2001)

17-18 november 1985, Stuw bij Grave (Rivierentelling) (Hendriks et al 2001)

9 november 1988, De Kuilen (RP) (Hendriks et al 2001)

2 april 1997, Kraaijbergse Plassen 5 (LG)

1 tot 17 december 2007, Kraaijbergse Plassen 9, maximaal drie (GJC et al)

1 november 2009, adulte vrouw, telpost De Kampen (KE et al)

7 tot 10 maart 2013, jonge man, Kraaijbergse Plassen 9 (LG et al)

17 tot 24 november 2014, vrouw, Kraaijbergse Plassen 5 (MK et al)

24 oktober 2015, adulte man, Kraaijbergse Plassen 8 (Jan Albers et al)

18 tot 29 december 2015, eerste winter man, Kraaijbergse Plassen 5 (JJ et al)

29 oktober 2016, eerste winter, Kraaijbergse Plassen 7 (LG et al)

12 november 2016, eerste winter, Kraaijbergse Plassen 7, twee exemplaren (JH et al)

26 februari 2017, adulte man, Kraaijbergse Plassen 8 (Arend Vermaat et al)

29 maart 2017, adulte man, Kraaijbergse Plassen 7, twee exemplaren (JJ et al)

Ijseend *Clangula hyemalis* (n = 2)

Het eerste geval was een vrouw op 8 januari 1989 in De Kuilen (Jan Jacobs, Menno Hornman et al) (Hendriks et al 2001). Het tweede geval, een tweede kalenderjaar vrouw, verbleef tussen 14 oktober 2011 en 16 januari 2012 op Kraaijbergse Plassen 5 en werd veel bezocht (MK et al). Deze vogel bezocht ook De Vilt bij Beugen (4 en 5 november 2011) (Gielen 2012c).

Brilduiker *Bucephala clangula clangula*

Wintergast en doortrekker. Het grootste aantal op een plek is 37 vogels op 22 februari 2009 op Kraaijbergse Plassen 5 (Gerard van Aalst). In 2018 verbleef een vogel vanaf zeker april tot 3 juli in ofwel De Kuilen ofwel het Langven. Op 12 augustus 1987 werd door een onbekende waarnemer op Kraaijbergse Plassen 7 een vogel gezien en twee vrouwtjes waren tussen 16 en 23 september 2007 aanwezig op Kraaijbergse Plassen 5 (Bram Aarts et al).

Nonnetje *Mergellus albellus*

Wintergast en doortrekker. Hoogste

aantal was 59 exemplaren op 16 februari 1991 op de Maas bij Keent (Menno Hornman), de laatste waarneming is 2 april 2013 (Kraaijbergse Plassen 5, LG) en vroegste 29 oktober 2018 (Kraaijbergse Plassen 5, Onno Bosma).

Grote Zaagbek

Mergus merganser merganser

Wintergast en doortrekker. Het hoogste aantal betreft 65 exemplaren op 15 februari 1986 (Maas bij Kraaijbergse Plassen, LG), de laatste waarneming is van 21 mei 2019 (JJ et al) en de eerste waarneming van het winterseizoen dateert van begin november (meerdere jaren). Buiten het seizoen zijn er waarnemingen van negen vogels op Kraaijbergse Plassen 5 op 21 augustus 2014 (GJC et al), van één vogel op 25 augustus 2017 op Kraaijbergse Plassen 7 (GJC), op 27 september 2009 vlogen twee vogels over telpost de Kampen (JJ et al), en er zijn vier waarnemingen van oktober (1995, 2009, 2016 en 2017).

Middelste Zaagbek

Mergus serrator (n = 18)

25 januari 1987, adulte man, Kraaijbergse Plassen 1 (Jan Jacobs) (Hendriks et al 2001)

31 januari 1987, adulte vrouw, Kraaijbergse Plassen 7 (Leon Engels) (Hendriks et al 2001)

15 januari 1994, adulte man, Kraaijbergse Plassen 5 (KE)

17 april 1996, twee mannen, Kraaijbergse Plassen 5 (LP) (Hendriks et al 2001)

19 april 1998, man, Kraaijbergse Plassen 5 (BH)

27 april 2003, man, Kraaijbergse Plassen 5 (KE)

20 april 2006, drie mannen, Kraaijbergse Plassen 5 (MK)

19 oktober 2006, vrouw, De Kuilen (JvZ)

21 november tot 12 december 2006, vrouw, Kraaijbergse Plassen 9 (GJC et al)

20 november 2010, vrouw, telpost De Kampen (KE et al)

16 november 2012, man, Kraaijbergse Plassen 9 (GJC)

15 november 2013, eerste winter man en vrouw, Kraaijbergse Plassen 7 (JH et al)

13 april 2015, adulte man en vrouw, Kraaijbergse Plassen 7 (GJC et al)

3 mei 2015, adulte man en vrouw, Kraaijbergse Plassen 7 (MK et al)

20 november 2017, man, Kraaijbergse Plassen 7 (MK)

1 januari 2019, vrouw, Kraaijbergse Plassen 7 (Erik van Dijk et al)

25 januari en 24 februari 2019, vrouw, Keent (JH et al) (de vogel werd een dag eerder gevonden bij Balgoy)

20 maart 2019, man en vrouw, Kraaijbergse Plassen 7 (GJC, Paul Gnodde)

Korhoen *Tetrao tetrix tetrix* (†)

In ieder geval een man werd in het verleden geschoten in het Ossenbroek. Deze is nog opgezet aanwezig (JJ persoonlijke observatie). Op de lage Heide bij Langeboom was in 1948 nog een klein aantal vogels aanwezig, en er werd met zekerheid gebroed (Gielen 2012b).

Patrijs *Perdix perdix perdix*

Broedvogel en jaargast. De aantallen nemen de laatste jaren drastisch af en nauwelijks een handvol wordt nu nog gezien. De soort staat op de nominatie om voor altijd te verdwijnen uit het gebied. Bij Kraaijbergse Plassen 5 werd op 18 september 1993 een klucht van zestig vogels gezien (KE).

Kwartel *Coturnix coturnix coturnix*

Zomervogel en doortrekker. Het grootste aantal vogels dat gehoord werd, zijn er zes op 31 mei 2014 in Keent (Maarten Eldering). De vroegste werd op 17 april 1986 door Rob Hendriks gehoord in De Maurik (het andere aprilgeval is een zingende vogel op 30 april 2012 bij Nieuw Gassel, Albert Jacobs). In september werden driemaal exemplaren opgejaagd (6 september 1998, Kraaijbergse Plassen 7, twee exemplaren (BH), 9 september 2007 Gasselse Heide (LG) en 7 september 2009 Het Bord (LG)). In 2011 was er een bovengemiddeld aantal waarnemingen.

Roodkeelduiker *Gavia stellata* (n= 14)

14 februari tot 20 maart 1983, Kraaijbergse Plassen 2 en 7 (LG et al) (Gielen 2013a)

8 december 1985 tot 15 februari 1986, Kraaijbergse Plassen (RP et al) (Gielen 2013a)

8 mei tot 12 juni 1986, adult, Kraaijbergse Plassen (Jos Geraets et al)

17 augustus 1986 tot 17 februari 1987,

eerste kalenderjaar, Kraaijbergse Plassen (LG et al)

13 tot 31 december 1987, Kraaijbergse Plassen 5 (Edward Jans et al) (Gielen 2013a)

17 maart tot 17 april 1990, Kraaijbergse Plassen 5 (Menno Hornman)

27 november 2001, Kraaijbergse Plassen 5, twee exemplaren (Jan Jacobs, Menno Hornman)

1 januari 2001, Kraaijbergse Plassen 5 (KE)

15 december 2001 tot 5 januari 2002, Kraaijbergse Plassen 5 (Peter Hoppenbrouwers et al) (Gielen 2013a)

16 december 2007, Lage Wijk (Jaap van der Linden)

3 tot 8 januari 2008, eerste winter, Kraaijbergse Plassen 5 (GJC et al)

15 tot 27 december 2012, eerste winter, Kraaijbergse Plassen 7 (Ad Hamers et al) (Geraets 2013) (Gielen 2013a)

4 tot 21 april 2013, tweede kalenderjaar, Kraaijbergse Plassen 5 (JvZ et al)

2 december 2018 tot 20 april 2019, eerste winterkleed, Kraaijbergse Plassen 5 en 7, maximaal 2 op eerste dag (Isidro Rendon et al)

Met name van de situatie in 1986 is onduidelijk om hoeveel vogels het gaat, vanwege het ontbreken van juiste omschrijvingen van verenkleed van de individuen.

Parelduiker *Gavia arctica arctica* (n = 10)

1 tot 30 juni 1985, eerste zomerkleed, De Kuilen (LG et al) (Hendriks et al 2001) (Gielen 2013b)

17 tot 29 november 1985, Kraaijbergse Plassen (LG et al) (Hendriks et al 2001) (Gielen 2013b)

24 februari 1990, eerste winter, Kraaijbergse Plassen 5 (KE)

6 februari 2004, adult, Kraaijbergse Plassen 5 (KE)

23 oktober tot 11 december 2005, Kraaijbergse Plassen 5 (Peter van de Braak et al) (Gielen 2013b)

27 maart tot 5 april 2007, Kraaijbergse Plassen 5 (Jan Hartog et al) (Gielen 2013b)

9 tot 17 mei 2012, tweede kalenderjaar, Kraaijbergse Plassen 5 (JJ et al) (Gielen 2013b)

16 december 2012 tot 24 januari 2013, eerste winter, KBP (JJ et al) (Geraets 2013) (Gielen 2013b)

27 december 2012 tot 22 januari 2013,

eerste winter, De Kuilen (JvZ et al)

3 november 2014, Kraaijbergse Plassen 5 (Jan Joost Bakhuizen)

Ijsduiker *Gavia immer* (n = 1)

De door Jeroen Haas en Wilma van Genugten gevonden jonge Ijsduiker op Kraaijbergse Plassen 9 verkaste tussen 13 februari en 24 maart 2011 ook regelmatig naar Kraaijbergse Plassen 5. De vogel maakte op 20 maart nog een uitstapje naar telpost De Kampen en vloog hier heen en weer.

Duiker sp

Tweemaal werd een niet nader gede-termineerde duiker gezien op en nabij Kraaijbergse Plassen 5: één vloog over de Geest in noordwestelijke richting op 5 december 2014 (GJC) en een andere vogel werd gezien op Kraaijbergse Plassen 5 op 30 november 1986 (GJC)

Dodaars *Tachybaptus ruficollis ruficollis*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Op Kraaijbergse Plassen 7 waren op 14 oktober 2013 niet minder dan 116 stuks aanwezig (MK).

Roodhalsfuut

Podiceps grisegena grisegena

Wintergast en doortrekker. Niet in alle jaren wordt de soort gezien in het gebied. Voorbeelden van jaren waarin de soort afwezig bleef in de afgelopen 15 jaar zijn 2008-2010. De maanden met de minste waarnemingen zijn juni (28 juni 2006 Kraaijbergse Plassen 5, KE) en juli (30 juli 2000 Kraaijbergse Plassen 5 BH, 25 juli 2006 Kraaijbergse Plassen 7 KE). Drie vogels verbleven op Kraaijbergse Plassen 7 in de winter 2018-2019 en op 15 oktober 2015 op Kraaijbergse Plassen 5 (Menno Hornman).

Fuut Podiceps cristatus cristatus

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Maximumaantal is 166 op 17 februari 2019 op Kraaijbergse Plassen 7 (Titia van Heusden).

Kuifduiker

Podiceps auritus auritus (n = 22)

Het eerste geval dateert van 17 februari 1976 van Keent (tijdens een watervogeltelling). De afgelopen 15 jaar werd de soort niet vastgesteld in 2005, 2006, 2011 en 2018, en kennen we circa 22

gevallen in het gebied, waarbij diverse vogels de gehele winter bleven hangen. Drie vogels in zomerkleed zaten op 17 april 1996 op Kraaijbergse Plassen 5 (LP et al).

Geoorde Fuut

Podiceps nigricollis nigricollis

Wintergast en doortrekker. Schaars in de maanden juni tot september. Maximumaantal is 25 vogels op 16 april 2018 (Kraaijbergse Plassen 7, Paul Gnodde). Er is een septemberwaarneming (22 september 2013, Kraaijbergse Plassen 7, drie exemplaren, MK) en drie oktoberwaarnemingen (6 oktober 2010 Kraaijbergse Plassen 5, MK, vanaf 19 oktober Kraaijbergse Plassen 5, (Ad Hamers et al), vanaf 16 oktober 2017 Kraaijbergse Plassen 7 (MK et al).

Zwarte Ooievaar *Ciconia nigra* (n = 20)

Augustus 1868 (Utrechts Provinciaal en Stedelijk dagblad van 18 augustus 1868), verbleef 8 dagen in Linden

5 mei 1988, overvliegend, Kraaijbergse Plassen 7 (RP) (Hendriks et al 2001)

7 en 8 augustus 1992, Grave (KE) (Hendriks et al 2001)

5 mei 2004, overvliegend, Tongelaar (Toy Janssen)

5 tot 9 augustus 2006, Keent/Lage Wijk, zes vogels (KE et al)

20 augustus 2008, overvliegend, Keent (Rob Gorissen)

20 augustus 2007, overvliegend, Dommelsvoort (Athol Burrill)

15 september 2007, overvliegend, De Kampen (KE)

14 september 2008, overvliegend, Keent (KE)

25 oktober 2010, overvliegend, Stuw Grave (JJ) (Gielen & van Dijk 2016a)

22 april 2011, overvliegend, De Kuilen (JvZ)

8 mei 2011, overvliegend, De Kampen (MK)

19 augustus 2012, overvliegend, De Kuilen (Peter van de Braak)

11 augustus 2013, overvliegend, Kraaijbergse Plassen 7, twee exemplaren (MK)

19 juli 2014, overvliegend, De Kuilen (Teun van Kessel)

21 augustus 2014, Ossenbroek (LG)

27 augustus 2014, overvliegend, De Kampen (JJ et al)

7 juni 2016, overvliegend, Tongelaar,

twee exemplaren (Toy Janssen et al)
10 mei 2017, overvliegend, Tongelaar
(Sjors de Kort et al)
27 juli 2018, overvliegend, Grave (HC, JJ)

Ooievaar *Ciconia ciconia ciconia*

Broedvogel en jaargast. Laagste aantallen in de maanden oktober-december. Maximumaantal is 124 vogels (53, 37, 1 en 33) op 27 augustus 2014 over De Kampen (JJ).

Zwarte Ibis

Plegadis falcinellus falcinellus (n= 1)

Louis Geraets vond een jonge vogel voor de hut van Kraaijbergse Plassen 5 op 27 december 2013 en deze vogel verbleef in de wijde omgeving tot 10 januari 2014 (Gielen & van Dijk 2013)

Lepelaar *Platalea leucorodia leucorodia*
Zomergast en doortrekker. Vanaf 2007 is het een zeer reguliere verschijning in het gehele werkgebied, met als hoogste aantal 37 vogels op 29 juni 2016 (Keent, Arend Vermaat). De soort is nog niet waargenomen in de maanden november en januari. In februari, oktober en december zijn de aantallen laag.

Roerdomp *Botaurus stellaris stellaris*

Broedvogel en jaargast. Door velen werd de vogel gezien die tussen 23 december 2016 en 1 februari 2017 verbleef in een rietkraag langs de Lage Raam. De meeste andere vogels worden gezien bij Linden, Achter de Slagboom en Kraaijbergse Plassen 4 en 5. Tussen 2010-2018 en in 1957 was er een territorium. Maximumaantal op één dag zijn drie vogels bij Linden op 26 januari 2017 (LG).

Kwak

Nycticorax nycticorax nycticorax (n= 4)
26 tot 29 april 2006, adult, Ooibosje in Keent / Lage Wijth (KE et al)
12 augustus 2010, juveniel, Heeswijkse Kampen (Hans van Holland)
30 en 31 juli 2012, juveniel, Kraaijbergse Plassen 5 (JvZ et al)
12 juli 2017, overvliegend, Het Riet (JJ)

Koereiger *Bubulcus ibis ibis* (n = 2)

Bij Linden vond Gert-Jan Caspers een vogel in winterkleed op 18 augustus 2010. De vogel verkaste later op de dag naar de oevers van Kraaijbergse Plassen 7 (diverse waarnemers). De vogel op De

Kuilen van 3 november 2011 bleef tot 6 november en werd vooral slapend gezien (JvZ et al) (Gielen & Veeken 2015c).

Een ontsnapte vogel (met groene ring) was aanwezig van 24 tot 26 juni 2008 in de omgeving van Kraaijbergse Plassen 5 (diverse waarnemers). De vogel die wordt genoemd in Gielen en Veeken (2015c), overvliegend over de A73, is niet opgenomen vanwege het ontbreken van overtuigend bewijs.

Blauwe Reiger *Ardea cinerea cinerea*

Broedvogel (2019, 4 nesten, Keent) en jaargast. Hoogste aantal is 32 vogels in Keent op 7 oktober 2007 (KE).

Purperreiger

Ardea purpurea purpurea (n= ± 20)

Nagenoeg alle vogels werden overtrekkend gezien en een enkeling verbleef langer dan een dag op een plek. Voorbeelden van het laatste zijn een vogel bij Ganzenorgel / Lage Raam van 15 tot 23 augustus 1985 (Edward Jans et al) en 23 tot 26 april 2013 bij Linden (GJC et al). Drie vogels vlogen over Grave op 30 mei 2009 (JJ), wat tevens de grootste groep is. Waarnemingen komen uit de maanden april (toptijd), mei, augustus en september. In de laatste 15 jaar is de soort niet waargenomen in 2005-2007, 2010 en 2017.

Grote Zilverreiger *Ardea alba alba*

Jaargast, met laagste aantallen in juni en juli. Hoogste aantal vogels waren 34 stuks bij elkaar op 19 oktober 2016 in Keent (Berry Selton).

Kleine Zilverreiger

Egretta garzetta garzetta (n= 22)

10 juli 1999, De Geest (BH)
6 tot 18 augustus 2000, Kraaijbergse Plassen 7 (BH)
26 mei 2003, Kraaijbergse Plassen 8, twee exemplaren (BH, Sjak Gielen)
14 tot 25 augustus 2004, Kraaijbergse Plassen 8 (BH et al)
29 mei 2005, Kraaijbergse Plassen 8, drie exemplaren (KE)
5 juni 2005, Kraaijbergse Plassen 8, twee exemplaren (GJC)
2 augustus tot 11 september 2006, KBP, twee exemplaren (GJC et al)
1 tot 12 augustus 2008, KBP (LG et al)
24 mei 2010, Kraaijbergse Plassen 8

(MK)

2 juni 2011, Kraaijbergse Plassen 7 (JH, Henk van Gemert)

25 juli tot 1 september 2011, De Kuilen en KBP (JvZ et al)

4 mei 2013, Reek (KE, MK)

4 mei 2014, Kraaijbergse Plassen 5 (MK et al)

19 juni 2014, De Geest (LG)

19 juli tot 14 augustus 2014, Keent, twee exemplaren (Jaap van der Linden et al)

28 juli tot 22 september 2015, Keent, twee exemplaren (Jan Joost Bakhuizen et al)

9 juni tot 27 augustus 2016, Keent (KE et al)

16 mei 2017, Kraaijbergse Plassen 7 (Jan Willem Jonkers et al)

5 juli 2017, De Kuilen, vier exemplaren (JvZ)

15 juli tot 10 september 2017, diverse locaties, twee exemplaren (MK et al)

1 september tot 6 oktober 2018, Keent (Rob Gorissen et al)

5 mei 2019, Kraaijbergse Plassen 9 (GJC)

Jan-van-gent *Morus bassanus* (n= 2)

Op 14 februari 2005 zag Alison Eradus een vierdekalerjaarvogel, vliegend boven de Binckhof (Eradus & Eradus 2005) en op 8 april 2009 zag Piet Derks een volwassen vogel over Keent vliegen.

Aalscholver

Phalacrocorax carbo sinensis

Jaargast. Het grootste aantal trekkers was 378 vogels op 15 oktober 2012 langs De Kampen (MK).

Grote Aalscholver

Phalacrocorax carbo carbo (n= 13)

13 oktober 2008, Kraaijbergse Plassen 5 (Jouke van der Zee, Remco Wester) (Jansen 2013b)

6 februari 2009, Kraaijbergse Plassen 9 (Jan-Jaap Fleurke)

16 december 2010, Kraaijbergse Plassen 4 (André Strootman, Linda Aandeweg)

12 januari 2013, De Kuilen (JJ et al) (Jansen 2013b)

14 januari 2013, Kraaijbergse Plassen 4 (JJ, MK) (Jansen 2013b)

4 november 2013, Kraaijbergse Plassen 5 (JJ)

2 tot 12 januari 2014, Kraaijbergse Plassen 4 en 7 (JJ et al)

23 december 2015, Kraaijbergse Plassen 9 (JJ)

11 maart 2016 Kraaijbergse Plassen 7 (JJ et al)

4 januari 2018, Kraaijbergse Plassen 7 (JJ)

26 april 2018, Kraaijbergse Plassen 7 (Bart Gras)

7 oktober 2018, Kraaijbergse Plassen 4 (JJ, JH)

30 januari tot 1 februari 2019, Kraaijbergse Plassen 7 (JJ, Onno Bosma)

Het geval dat wordt genoemd in Jansen (2013b), van 1 tot 7 januari 2009 Kraaijbergse Plassen 9, is komen te vervallen vanwege ontbrekend bewijs.

Dwergaalscholver

Microcarbo pygmaeus (n= 1)

Op 5 juni 2019 vond Meino Koning een volwassen vogel in zomerkleed langs de Hans-en-Grietweg in Keent. De vogel liet zich gedurende twee dagen fraai bekijken door vele toegestroomde waarnemers. En het betreft de zesde of zevende waarneming ooit in Nederland.

Visarend *Pandion haliaetus haliaetus*

Doortrekker, met jaarlijks wisselende aantallen. Zo werden de afgelopen jaren

nauwelijks vogels gezien in 2005-2009, 2012 en 2015. Er zijn geen waarnemingen uit januari, februari, juli en december en enkele waarnemingen uit juni en november. Vier vogels voorbij De Kampen op 24 augustus 2013 is het hoogste aantal (JJ, JHo).

Grijze Wouw

Elanus caeruleus caeruleus (n= 1)

Op 12 april 2012 vond Justin Jansen een vogel in zijn tweedejaarskleed in Keent. De vogel verbleef tot 13 april 2012 en werd veel bezocht (Jansen 2012a, Jansen et al 2012). De vogel werd op 13 april gezien terwijl hij Gelderland in vloog.

Wespendief *Pernis apivorus*

Broedvogel en doortrekker. Het hoogste aantal is 48 vogels op 26 augustus 2013 over telpost De Kampen (JJ) (de volgende dag vlogen er 47 vogels). De vroegste wordt jaarlijks in de eerste of tweede week van mei waargenomen de laatste waarneming dateert van 13 oktober 2007 in Keent (Esther Jansen).

Vale Gier *Gyps fulvus fulvus* (n= 1)

Op 1 augustus 2012 fotografeerde Piet Smeets een Vale Gier vliegend in noord-oostelijke richting boven De Kuilen (Jan-

sen & van Dijk 2016).

Sperwer *Accipiter nisus nisus*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Over telpost De Kampen vlogen op 16 oktober 2011 en op 19 oktober 2013 45 vogels (MK et al).

Havik *Accipiter gentilis gentilis*

Broedvogel, jaargast en doortrekker.

Bruine Kiekendief

Circus aeruginosus aeruginosus

Doortrekker. Niet waargenomen in de maanden januari, februari en december. Ook schaars in de maanden juli en november. Over telpost De Kampen vlogen op 27 augustus 2014 14 vogels (JJ).

Blauwe Kiekendief *Circus cyaneus cyaneus*

Zeer schaarse doortrekker. Slechts enkele waarnemingen in de maanden mei tot september (geen waarnemingen in juni). Grootste aantal op een plek is vijf vogels op 16 januari 2010 in Keent (Ron van Rossum).

Steppekiekendief

Circus macrourus (n= 2)

De eerste vogel, een adulte man, vloog

Ruigpootbuijzerd
12 december 2010
Keent

Foto: Jankees Swiebbe

over Keent/Lage Wijth naar oost op 8 april 2012, waar hij door Justin Jansen werd gezien (Jansen 2012, Gielen 2012c), gevolgd door eveneens een adulte man die, vliegend in noordoostelijke richting, op 18 mei 2014 boven Kraaienbergse Plassen 7 werd waargenomen door Meino Koning.

Grauwe Kiekendief

Circus pygargus (n= 15)

1 mei 1993, vrouw, Kraaienbergse Plassen 5 (KE)
9 mei 2002, tweedejaars man, Langven (KE, Alison Eradus)
1 mei 2005, adulte vrouw, Kraaienbergse Plassen 5 (KE, MK)
30 april 2009, Het Bord (JvZ)
24 augustus 2009, juveniel, Kraaienbergse Plassen 5 (Luc Rosmalen)
15 augustus 2010, juveniel, De Kampen (KE)
18 april 2012, man, Reek (KE)
29 april 2012, man, Kraaienbergse Plassen 7 (MK)
23 april 2014, adulte man, Lage Wijth (JJ et al)
29 en 30 mei 2014, adulte man, Keent (Koos Dorten et al)
22 mei 2015, tweedejaars man, De Kuilen (Stefan van Schaik)
30 augustus 2015, vrouw, Velp (MK)
20 april 2016, man, Kraaienbergse Plassen 5 (GJC, Fred Hustings)
1 mei 2017, adulte man, Kraaienbergse Plassen 7 (Harry Claasen)
15 juni 2017, adulte vrouw, Keent (MK)

Rode Wouw *Milvus milvus*

Doortrekker. Niet waargenomen in januari, en schaars in alle maanden behalve in maart-mei en september-oktober. De grootste groep betreft 14 vogels boven Kraaienbergse Plassen 2 op 29 oktober 2018 (Frans Rosmalen).

Zwarte Wouw *Milvus migrans migrans* Doortrekker die met name in de maanden april en mei wordt waargenomen en die schaars is in de maanden maart en juni tot oktober. De soort wordt jaarlijks gezien, vaak met een enkele waarneming. Op 20 april 2014 vlogen vier vogels boven de Lage Heide (LP).

Zeearend *Haliaeetus albicilla* (n= 13)

3 januari 2010, De Geest (LG)
2 tot 28 maart 2013, Escharen, Vogel-

hoek en Linden (Eva Eigenhuijsen et al)
31 maart 2014, tweede kalender, Keent / Lage Wijth (LG et al)

14 en 15 mei 2014, Maaskampen en Keent (LG et al)

22 september 2014, subadult, Katwijk (GJC)

3 tot 7 maart 2015, onvolwassen, Beers en Escharen (Wim Hallink, Ad van Lith)
23 april 2017, derde kalenderjaar, Linden (MK)

20 mei 2017, Kraaienbergse Plassen 7 (Jos van der Wijst et al)

28 tot 30 oktober 2017, Kraaienbergse Plassen 5, 7, Grave (MK et al)

18 november 2017, Kraaienbergse Plassen 5 (LG)

8 december 2017, tweede kalenderjaar, Kraaienbergse Plassen 7 (Harry Claasen, Onno Bosma)

17 maart 2019, De Bult (Onno Bosma)

25 april 2019, adult, Keent (MK)

Ruigpootbuizerd

Buteo lagopus lagopus (n= 15)

13 november 1976, Keent (Dick Visser)

18 februari 1983, Plas 2 (LG)

28 november 1985, Tongelaar (Jos Geeraets)

18 januari tot 22 maart 1987, KBP e.o. (Rob Hendriks et al) (Gielen 2014a)

27 januari 1989, eerste winter, Tongelaar (KE)

16 januari 1995, Kraaienbergse Plassen 9 (Harvey van Diek)

12 januari 2002, adult, Tongelaar (Peter Hoppenbrouwers)

25 september 2004, juveniel, Keent (MK)

16 januari 2010, onvolwassen, Keent, twee exemplaren (Peter van de Braak, Marjo van Kreijl)

21 maart 2010, onvolwassen, Reek (KE, Alison Eradus)

27 november 2010 tot 5 januari 2011, onvolwassen, Keent, twee exemplaren (John Hermans et al)

21 december 2010 tot 23 maart 2011, Kraaienbergse Plassen (LG et al)

15 oktober 2011, De Kampen (JJ et al)

5 maart 2012, tweede kalender, De Kampen (MK)

17 maart 2012, De Kampen (MK, JJ)

Buizerd *Buteo buteo buteo*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Dagrecord is 432 vogels over De Kampen op 15 oktober 2011 (KE et al).

Waterral *Rallus aquaticus aquaticus*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Maximaal negen vogels riepen langs het fietspad bij Linden op 25 maart 2014 (JV).

Kwartelkoning *Crex crex* (n= 2)

Een vogel werd gehoord op 13 april 1986 in het Raamdal (RP, Rob Hendriks (Pahlplatz & Hendriks 1987). Op 13 september 1992 stootte Kell Eradus een vogel op langs de Raam bij Escharen.

Porseleinhoen *Porzana porzana* (n= 4)

4 juni 1995, adult, oever Kraaienbergse Plassen 5 (KE)

21 mei 2006, roepend, De Bult (MK)

1 en 2 augustus 2006, Kraaienbergse Plassen 4 (MK) (waarschijnlijk de vogel van mei)

18 april tot 3 mei 2001, roepend en gezien, Linden, twee exemplaren. (Piet Smeets et al)

14 tot 23 april 2018, roepend en gezien, Linden, twee exemplaren. (MK et al)

De vogels van 2018 waren ontdekt door een buurtbewoner, die wakker lag vanwege de 'herrie' van de vogels.

Waterhoen

Gallinula chloropus chloropus

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Op 14 januari 2011 werden 24 vogels gezien op Kraaienbergse Plassen 5 (Ben Looenen).

Meerkoet *Fulica atra atra*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Op 14 oktober 2013 werden op de gehele Kraaienbergse Plassen 2015 vogels geteld (MK).

Kraanvogel *Grus grus grus*

Doortrekker. Het hoogste aantal op een dag is 5.737 vogels over De Kampen en later boven Kraaienbergse Plassen 5 (JJ et al) (Gielen 2014b) op 5 maart 2013, gevolgd door 1.461 vogels op 24 februari 2014 (JJ et al) en 1.437 op 8 maart 2011 (JJ et al). Twee duo's bleven wat langer en wel 8 januari tot 21 februari 2009 bij Hoefkens (Carlo Wijnen et al) en van 12 tot 20 april 2019 in Keent / Lage Wijth (MK et al). Er zijn geen waarnemingen uit juli en september en de aantallen in januari, mei en augustus zijn laag.

Grote Trap *Otis tarda tarda* (n= 3)

Een vrouw/jonge vogel werd verzameld in het Ossensbroek op 29 oktober 1925. De vogel is nog opgezet aanwezig (Jansen 2017). Twee vrouwtjes werden geschoten op 7 december 1925, eveneens in Ossensbroek (Bennekers 1926).

Griel*Burhinus oedichnemus oedichnemus* (n= 1)

In de Vogelhoek werd door Gerard van Aalst tijdens het vlinders kijken een vogel gezien en gehoord op 14 september 1977 (Schreven & Veeken 2016).

Scholekster*Haematopus ostralegus ostralegus*

Broedvogel en doortrekker. De aantallen zijn het laagste van september tot januari. Het hoogste aantal is tachtig op 2 maart 2007 in Keent (Rob Gorissen).

Steltkluut

(n= 7)

Himantopus himantopus himantopus 24 augustus 1995, De Bult (KE)

20 mei 1999, Kraaijbergse Plassen 7, vier exemplaren. (MK, BH)

24 april 2011, De Kuilen, vijf exemplaren. (JvZ et al)

26 mei 2013, Keent (JvZ et al)

2 en 3 mei 2017, Keent, twee exemplaren. (Maries Elemans et al)

28 mei 2018, Keent, drie exemplaren (Ad van Lith et al)

21 april 2019, De Kuilen (JvZ)

Een ontsnapte vogel zat tussen 13 september en 7 november 2010 in de Kraaijbergse Plassen (Gielen & Veeken 2016). Een hybride (ontsnapte) Steltkluut x Kluut zat tussen 26 augustus en 2 oktober 2013 op Kraaijbergse Plassen 5 (Frank Bos et al), deze vogel zat eerder bij Lent (3 tot 25 augustus) (Gielen & Veeken 2016).

Kluut *Recurvirostra avosetta*

Broedvogel en doortrekker. In de periode september tot februari zijn er nauwelijks waarnemingen (op 14 december 2012 zes vogels op Kraaijbergse Plassen 5 als uitzondering). Het hoogste aantal is 31 vogels op 16 april 2014 in Keent (JJ).

Kievit *Vanellus vanellus*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Het absurde aantal van 6.000 vogels was aanwezig in Keent op 25 oktober 1980

(Aart Vink). Het maximumaantal over telpost De Kampen was 2.092 op 8 maart 2011 (MK et al).

Steppekievit *Vanellus gregarius*(n= 1)

Op 21 april 1925 werd een vogel in zomerkleed geschoten op Landgoed Ossensbroek. De vogel bevindt zich thans in Naturalis in Leiden. Dit was indertijd het eerste geval voor Nederland (Jansen 2012b).

Goudplevier *Pluvialis apricaria*

Doortrekker. Enkele waarnemingen in de maanden januari, mei, juli en december en nog geen waarneming in juni. De afgelopen 15 jaar is de soort niet waargenomen in het jaar 2006 en slechts een enkel exemplaar in de jaren 2005, 2009, 2012, 2016 en 2017. Twee groepen met in totaal driehonderd vogels vlogen over De Kampen op 20 maart 2011 (KE).

Zilverplevier *Pluvialis squatarola*

Doortrekker. Circa 28 gevallen. Vooral in april-juni en september-november. Buiten deze periode is de soort alleen in maart, augustus en juli vastgesteld. De afgelopen 15 jaar is hij niet vastgesteld in 2005-2008, 2013 en 2014. Alleen in 2017-2018 waren er meerdere gevallen in een jaar. Op 14 september 1999 liepen twintig exemplaren bij Kraaijbergse Plassen 7 (BH, MK) (Gielen 2012d).

Bontbekplevier *Charadrius hiaticula ssp*

Doortrekker. De soort is in alle maanden vastgesteld, behalve in januari, februari, november en december, met de grootste aantallen in mei en september. Het hoogste aantal is twintig vogels op 13 mei 2004 op Kraaijbergse Plassen 8 (Fred Hustings) (Brouwer 2015). De vroege vogels zijn waarschijnlijk allemaal hiaticula en de mei-junivogels allemaal tundrae.

Kleine Plevier*Charadrius dubius curonicus*

Broedvogel en doortrekker. Niet vastgesteld in januari, februari, november en december en in oktober zijn er slechts twee gevallen: 1 oktober 2000, overvliegend, De Geest (GJC) en 2 tot 8 oktober 2016, Keent (JvZ et al). Het hoogste aantal is 26 vogels op 13 april 2014 in Keent (JJ).

Strandplevier

(n= 2)

Charadrius alexandrinus alexandrinus

Loek van Leur vond een volwassen man op 21 maart 2017 op Kraaijbergse Plassen 7. Een paar dagen later werd een adulte vrouw gevonden, door Paul Gnodde op 29 maart 2017, op exact dezelfde plek (Gielen & van Dijk 2017). Beide werden door veel regionale vogelaars gezien.

Morinelplevier*Charadrius morinellus* (n= 5)

18 augustus 2010, overvliegend, Kraaijbergse Plassen 5 (JJ)

6 mei 2011, vrouwtje in zomerkleed, Keent / Lage Wijth, drie exemplaren (WvG et al) (Gielen & van Dijk 2016b)

10 april 2012, adult winterkleed, overvliegend, Achter de Slagboom (JJ, MK) (Gielen & van Dijk 2016b)

17 augustus 2012, overvliegend, Grave (JJ) (Gielen & van Dijk 2016b)

20 april 2019, winterkleed, overvliegend, Mill Vuilstort, twee exemplaren (JJ)

Regenwulp*Numenius phaeopus phaeopus*

Doortrekker. Waarnemingen vooral uit april-mei, juli en september. In juni waren er slechts tweemaal overvliegers: 28 juni 1986, Kraaijbergse Plassen 5 (Edward Jans) en 30 juni 2004, Reek (Toy Janssen). Hoogste aantal betrof 21 vogels op 21 april 2013, vliegend over Keent (JJ).

Wulp *Numenius arquata arquata*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Op 14 januari 2005 liepen 437 vogels in de Lage Wijth (KE).

Rosse Grutto*Limosa lapponica lapponica* (n= 13)

28 september 1991, Kraaijbergse Plassen 5 (RP) (Hendriks et al 2001)

19 tot 21 juli 2007, adult zomerkleed, Kraaijbergse Plassen 5 (KE et al)

25 tot 29 augustus 2007, adult winterkleed, Kraaijbergse Plassen 5 (MK et al)

22 april 2009, adult zomerkleed, Kraaijbergse Plassen 5 (JvZ)

6 tot 18 september 2012, eerste winter, Kraaijbergse Plassen 5 (JvZ et al)

8 september 2013, eerste winter, Keent (MK, JJ)

9 mei 2014, winterkleed, overvliegend,

Keent (JJ) (later in de Liendense Waard)
9 en 10 mei 2014, adult winterkleed,
Kraaijbergse Plassen 5 (JJ et al)
7 tot 12 september 2014, eerste winter,
Kraaijbergse Plassen 5 (JH et al)
20 tot 29 september 2014, eerste winter,
Kraaijbergse Plassen 5 (MK et al)
14 tot 17 september 2015, eerste winter,
De Kuilen (LG et al)
29 augustus 2016, overvliegend, Keent
(JJ)
6 september 2017, eerste winter,
Kraaijbergse Plassen 7, twee exemplaren
(GJC, C.H.J. van de Ven)

Grutto *Limosa limosa limosa*

Voormalig broedvogel, nu zeldzame
doortrekker. Geen waarnemingen be-
kend uit oktober en enkele waarne-
mingen uit januari, februari, augustus,
september, november en december.
Hoogste aantal is vijftig vogels op 9
maart 1982 bij Kraaijbergse Plassen 7
(Dick Visser).

IJslandse Grutto

Limosa limosa islandica (n= 8)
13 mei 2005, Kraaijbergse Plassen 8
(KE)
13 maart 2011, Kraaijbergse Plassen 8
(Ton van Egmond, Ad Hamers)
19 maart 2011, Kraaijbergse Plassen 7,
13 exemplaren (JJ)
9 maart 2014, Kraaijbergse Plassen 7
(JJ, LG)
15 maart 2014, Kraaijbergse Plassen 7
(JH)
9 maart 2015, Keent, drie exemplaren
(MK)
5 april 2015, Keent, zes exemplaren (MK,
Jos van der Wijst)
11 tot 13 maart 2017, Keent (JJ et al)

Steenloper

Arenaria interpres interpres (n= 13)
23 september 1984, De Kuilen (LG) (Hen-
driks et al 2001)
9 mei 1992, De Bult (Minne Feenstra)
24 en 25 april 2001, Kraaijbergse Plas-
sen 7 (BH)
22 augustus 2003, Kraaijbergse Plas-
sen 5, vijf exemplaren (MK, LP)
7 tot 12 mei 2004, Kraaijbergse Plas-
sen 7, twee exemplaren (KE et al)
12 mei 2006, Kraaijbergse Plassen 7,
twee exemplaren (GJC)
19 mei 2010, Kraaijbergse Plassen 7,
twee exemplaren (LG et al)

18 augustus 2010, Kraaijbergse Plas-
sen 7 (JJ et al)
16 tot 18 mei 2011, Kraaijbergse Plas-
sen 7, twee exemplaren (JH et al)
11 en 12 mei 2013, Kraaijbergse Plas-
sen 7, twee exemplaren (JJ et al)
19 tot 21 augustus 2014, Kraaijbergse
Plassen 7 (JV et al)
17 mei 2016, Kraaijbergse Plassen 7
(LG et al)
11 mei 2019, Kraaijbergse Plassen 7
(MK et al)

Kanoet *Calidris canutus ssp* (n= 20)

16 tot 18 mei 1987, adult zomerkleed,
Kraaijbergse Plassen 5 (max drie) (Jan
Jacobs et al) (Hendriks et al 2001)
28 mei tot 3 juni 1987, Kraaijbergse
Plassen 5 (Jan Jacobs)
13 september 1994, Kraaijbergse Plas-
sen 5 (BH)
8 mei 1996, adult zomerkleed, Kraaijen-
bergse Plassen 5 (LP et al)
16 mei 1999, Kraaijbergse Plassen 7
(BH)
17 mei 2001, Kraaijbergse Plassen 7
(BH)
28 en 29 mei 2001, Kraaijbergse Plas-
sen 7 (BH)
26 augustus 2001, Kraaijbergse Plas-
sen 7 (BH)
12 en 13 mei 2002, adult zomerkleed,
Kraaijbergse Plassen 8 (JJ et al)
20 tot 22 mei 2006, adult winterkleed,
Kraaijbergse Plassen 8 en 9 (GJC et al)
15 en 16 september 2006, eerste winter,
Kraaijbergse Plassen 5 (GJC et al)
1 juni 2010, adult zomerkleed, Kraaijen-
bergse Plassen 5 (JH et al)
27 september 2010, adult winterkleed,
Kraaijbergse Plassen 7 (Jan Albers)
6 augustus 2011, adult winterkleed,
Keent (KE)
7 mei 2012, adult zomerkleed, Kraaijen-
bergse Plassen 7 (GJC et al)
25 en 26 september 2013, eerste winter,
De Kuilen (JvZ et al)
10 en 11 mei 2014, adult zomerkleed,
Kraaijbergse Plassen 7 (JH et al)
21 september tot 2 oktober 2014, eerste
winter, De Kuilen, twee exemplaren (LG
et al)
21 tot 25 augustus 2015, eerste winter,
Keent (Ruth Reinders et al)
10 tot 13 mei 2019, zomerkleed,
Kraaijbergse Plassen 7 (LG et al)
Onbekend is of de vogels tot *canutus* of
islandica behoren.

Kemphaan *Calidris pugnax*

Doortrekker met enkele waarnemingen
in januari (19 januari 1988, KBP, Ger-
rit Toonen), februari (20 februari 1988,
KBP, twee exemplaren, Rob Hendriks,
RP), juni (22 juni 1999, Kraaijbergse
Plassen 7, BH, 1 juni 2018, Keent, twee
exemplaren, Harry Claasen), november
(vier gevallen) en december (21 decem-
ber 2014, Kraaijbergse Plassen 8, GJC
et al). De hoogste aantallen zijn waarge-
nomen in maart-mei, juli-oktober, met
als absoluut maximum 25 vogels op 27
april 2013 in Keent (JJ).

Breedbekstrandloper

Calidris falcinellus falcinellus (n= 2)
Gerard van Aalst vond op 12 mei 2004
twee volwassen vogels in zomerkleed
op Kraaijbergse Plassen 8. Deze waren
de volgende dag ook nog aanwezig (Jan-
sen 2013c). In 2018 volgde een vogel die
kortstondig werd gezien, maar die goed
werd gedocumenteerd op Kraaijbergse
Plassen 7 op 19 mei (Geert Custers,
Frans Smits).

De vogel die gezien werd op 24 septem-
ber 1988 is niet aanvaard door/ inge-
diend bij de CDNA (LG) (Hendriks et al
2011).

Krombekstrandloper

Calidris ferruginea (n= 21)
13 september 1986, eerste winter,
Kraaijbergse Plassen 7, twee exemplaren
(Hendriks et al 2001)
16 mei 1987, Kraaijbergse Plassen
5, drie exemplaren (RP) (Hendriks et al
2001)
27 mei 1987, Kraaijbergse Plassen 4,
twee exemplaren (LG) (Hendriks et al
2001)
13 mei 1992, (Hendriks et al 2001)
10 oktober 1993, juveniel, Kraaijbergse
Plassen 4 (KE)
12 september 1999, Kraaijbergse Plas-
sen 7 (BH)
25 september tot 1 oktober 1999,
Kraaijbergse Plassen 5 (BH)
9 en 10 mei 2000, Kraaijbergse Plas-
sen 7, vijf exemplaren (BH)
30 mei 2001, adult zomerkleed, Kraaijen-
bergse Plassen 7 (BH)
23 juli 2001, adult, Kraaijbergse Plas-
sen 8 (KE, MK)
26 september 2001, juveniel, Kraaijen-
bergse Plassen 5 (KE, Alison Eradus)

7 mei 2003, Kraaijbergse Plassen 8, twee exemplaren (BH)

16 mei 2003, Kraaijbergse Plassen 8 (BH)

23 september 2007, juveniel, Kraaijbergse Plassen 5 (GJC)

16 augustus 2010, adult, Kraaijbergse Plassen 5, vier exemplaren (JH et al)

7 tot 11 september 2010, juveniel, De Kuilen (LG et al)

29 augustus tot 2 september 2011, juveniel, Kraaijbergse Plassen 5 (LG et al)

4 oktober 2011, Kraaijbergse Plassen 5 (GJC)

20 oktober 2011, Kraaijbergse Plassen 5, twee exemplaren (LG)

13 juli 2016, Kraaijbergse Plassen 7 (LG)

17 augustus 2016, eerste winter, Keent, drie exemplaren (MK et al)

Temmincks Strandloper

Calidris temminckii

Doortrekker met circa 28 gevallen. De soort wordt vooral gezien in april en mei, met een enkel geval in maart (29 maart 2017, Kraaijbergse Plassen 7, Jolanda Wannet), juni (12 juni 2009, Kraaijbergse Plassen 7, GJC), juli (19 juli 1987, Kraaijbergse Plassen 3 Jan Jacobs, 19 juli 2007, Kraaijbergse Plassen 5 Jaap Groenhof), augustus (28 tot 30 augustus

Kraaijbergse Plassen 7 BH, 31 augustus 2012, Keent JvZ) en oktober (6 oktober 2017 LG et al). Het hoogste aantal was zes vogels op 11 mei 2019 in Keent (MK).

Drieteenstrandloper *Calidris alba*

Doortrekker met circa 23 gevallen. De laatste 15 jaar is de soort niet vastgesteld in de jaren 2005-2009, 2011, 2013, 2015 en 2016. Het hoogste aantal is zeven vogels op 16 mei 1987 op Kraaijbergse Plassen 5 (RP). Alleen vastgesteld in de maanden april, mei en september (1 geval, 12 tot 14 september 2010 Kraaijbergse Plassen 7, JHa et al).

Bonte Strandloper *Calidris alpina alpina*

Doortrekker. De soort is niet vastgesteld in de maand februari, en in lage aantallen in januari (26 januari 1991, Kraaijbergse Plassen 5, Rob Hendriks, 6 januari 2008, Kraaijbergse Plassen 5, JvZ), juni (3 tot 6 juni 1987, Kraaijbergse Plassen 5, drie exemplaren, Jan Jacobs, 8 juni 2009, Kraaijbergse Plassen 7, Jan Hartog), juli (7 gevallen) en december (10 december 2007, De Kuilen, Remco Wester, Hennie Reijnen, 15 tot 18 december 2016, Keent, JJ, MK). Hoogste aantal is 25 vogels op 9 oktober 1993 Kraaijbergse Plassen 5 (JJ).

Kleine Strandloper *Calidris minuta*

Doortrekker met circa 40 gevallen. In de laatste 15 jaar is de soort niet waargenomen in de jaren 2005-2007, 2009, 2011 en 2013. Waarnemingen in mei, augustus tot oktober, met enkele waarnemingen in april (25 april 2000, Kraaijbergse Plassen 5, BH) en juni (6 juni 1987, Kraaijbergse Plassen 5, Jan Jacobs, 3 juni 1992, Kraaijbergse Plassen 5, BH).

Houtsnip *Scolopax rusticola*

Wintergast en doortrekker. De soort is nog niet vastgesteld in juni en augustus en kent enkele gevallen in mei (6 mei 2010, Tongelaar Ad van Lith), juli (1 juli 1985, Langven (onbekend), 14 juli 2016, baltsend, Langenboom, JJ) en september (9 september 2013, Reek, KE). Eveneens in april en oktober is hij uitermate schaars. Hoogste aantal is drie vogels op 28 december 2016 langs de Raam bij Escharen (JJ).

Bokje *Lymnocyptes minimus*

Doortrekker en wintergast. Er zijn geen waarnemingen gedaan in juni-augustus en enkele waarnemingen in mei (3 mei 2011, 5 mei 2012, 2 mei 2015, De Kuilen, JvZ) en september (8 september 2012, Lage Raam, LG, 26 september 2013, De Kuilen, twee exemplaren, JvZ). Hoogste

Koereiger

18 augustus 2010

Kraaijbergse Plassen 7

Foto: Justin Jansen

aantal is twaalf stuks op 21 februari 2016 in De Kuilen (JvZ).

Poelsnip *Gallinago media* (n= 1)

André den Ouden documenteerde een jonge vogel op 18 september 2015 in Keent (Jansen & Veeken 2016a)

Watersnip *Gallinago gallinago gallinago*
Doortrekker en wintergast. Enkele waarnemingen in mei en juni. Hoogste aantal is 131 vogels op 27 september 1987 in KBP (RP).

Oeverloper *Actitis hypoleucos*

Doortrekker met laagste aantallen in juli, januari, februari, maart, november en december. Grootste aantal is tachtig vogels in (geheel) Keent op 10 mei 2014 (JHo).

Witgat *Tringa ochropus*

Jaargast. Hoogste aantal is vijftien vogels op 2 april 2014 in Keent (MK).

Tureluur *Tringa totanus ssp*

Zeldzame broedvogel en doortrekker. Geen gevallen in januari, november en december. Lage aantallen in februari en oktober. Hoogste aantal is 21 vogels op 5 mei 2012 in (geheel) Keent (JHo). Broedvogels zijn zeker brittanica, en het grootste deel van de doortrekkers betreft robusta (met uitzondering van de zeer vroege doortrekkers in voor- en najaar) (van den Berg & Bosman 2001).

Poelruiter *Tringa stagnatilis* (n= 3)

10 en 11 mei 2003, adult zomerkleed, Kraaijbergse Plassen 8 (LP et al) (Gielen 2014c)
27 april 2004, Kraaijbergse Plassen 8 (MK) (Gielen 2014c)
30 oktober 2017, adult winterkleed, Kraaijbergse Plassen 7 (MK, Elmar Veenendaal)

Bosruiter *Tringa glareola*

Doortrekker. Geen gevallen in oktober tot maart. Het grootste aantal is 21 vogels op 30 april 2011 over De Kampen vliegend (MK) (Brouwer & Gielen 2014).

Zwarte Ruiter *Tringa erythropus*

Doortrekker. Geen gevallen in december, januari, februari en juni, enkele waarnemingen in juli en november. Vijf vogels is het grootste aantal voor het gebied.

Deze werden gezien op 6 april 2013 in Keent (LG).

Groenpootruiter *Tringa nebularia*

Jaargast. De hoogste aantallen in april, mei, augustus en september. Hoogste aantal is 25 vogels op 22 april 2015 in Keent (Luc Oteman).

Steppevorkstaartplevier

Glareola nordmanni (n= 1)

Meino Koning en Leon Peters vonden een volwassen vogel in winterkleed, versholten tussen 150 Kieviten op Kraaijbergse Plassen 7 op 29 augustus 1999 (Hendriks et al 2001) (Brouwer & van Dijk 2018).

Kokmeeuw *Chroicocephalus ridibundus*

Jaargast en doortrekker. Hoogste aantal 20.000 op 20 februari 1988 op Kraaijbergse Plassen 7 (Jan Jacobs).

Dwergmeeuw *Hydrocoloeus minutus*

Doortrekker. Hoogste aantal was 198 vogels, invallend en vertrekkend gedurende een uur, op 2 mei 2013 boven Kraaijbergse Plassen 5 (JJ) (Gielen 2014d). De soort wordt voornamelijk waargenomen in april en mei. Enkele vogels zijn waargenomen in juni, juli, augustus, september en november. Een lang verblijvende vogel zat van 23 juni tot 17 juli 2017 op Kraaijbergse Plassen 7 (GJC et al).

Zwartkopmeeuw

Ichthyaeetus melanocephalus

Jaarlijkse doortrekker. Niet waargenomen in januari en december. De piek ligt in maart en april, in de overige maanden is de soort schaars. Hoogste aantal vogels zijn er acht overvliegend op 21 april 2003 over Kraaijbergse Plassen 5 (KE, MK).

Stormmeeuw *Larus canus canus*

Jaargast. Hoogste aantal is 15.000 op 14 januari 2010 op Kraaijbergse Plassen 7 (JJ). Er is nog geen detailstudie gemaakt om heinei te vinden in het gebied.

Grote Mantelmeeuw *Larus marinus*

Jaargast. Laagste aantallen in mei-juli. De laatste jaren wordt de soort steeds schaarser. Aantallen zijn altijd al laag geweest en het maximum komt niet boven vijf vogels uit (25 oktober 2009, Kraaijbergse Plassen 7, Remco Wester).

Kleine Burgemeester

Larus glaucooides glaucooides (n= 1)

Een vogel in zijn tweede kalenderjaar vloog met een Zilvermeeuw langs De Kampen op 3 maart 2012 (Brouwer 2012c). Zeer waarschijnlijk dezelfde vogel die werd gevonden in Oss (industrieterrein Elzenburg) op 6 maart, waar deze tot 19 april 2012 verbleef.

Zilvermeeuw *Larus argentatus ssp*

Broedvogel en Jaargast. Hoogste aantal is 1100 vogels op 14 november 1999 op Kraaijbergse Plassen 7 (Jan Jacobs). Zowel argentatus als argenteus is vastgesteld, maar er is geen detailstudie gedaan.

Pontische Meeuw

Larus cachinnans cachinnans

Jaargast. Het hoogste aantal bedroeg zeven vogels op 5 januari 2019 op Kraaijbergse Plassen 7 (JH). En vier trekkers vlogen voorbij Trektelpost De Kampen op 27 maart 2010 (MK, JJ) (Gielen 2015a).

Geelpootmeeuw

Larus michahellis michahellis

Jaargast. Het hoogste aantal bedroeg 38 vogels op 8 augustus 2008 op Kraaijbergse Plassen 7 (Fred Hustings) (Gielen 2015b).

Kleine Mantelmeeuw *Larus fuscus ssp*

Broedvogel en jaargast. Hoogste aantal is 1.464 vogels op Kraaijbergse Plassen 7 (KE) (Nagtegaal & Gielen 2015). Laagste aantallen in het winterhalfjaar. Zowel graelssi als intermedius is vastgesteld, maar er is geen detailstudie gedaan.

Reuzenster *Hydroprogne caspia* (n = 6)

13 mei 1995, overvliegend, Kraaijbergse Plassen 5 (LP) (Hendriks et al 2011) (Gielen & Veeken 2018a)
13 april 1997, overvliegend, Kraaijbergse Plassen 9 (Peter Brouwer, MK) (Gielen & Veeken 2018a)
7 mei 2013, overvliegend, Snelweg A73, twee exemplaren (Dennis Meeuwissen) (Gielen & Veeken 2018a)
1 mei 2016, adult zomerkleed, Keent (M. van der Wulp)
7 mei 2017, overvliegend, De Kuilen (JvZ) (Gielen & Veeken 2018a)
18 april 2019, adult zomerkleed, Keent, twee (MK et al)
5 en 6 mei 2019, adult zomerkleed,

Kraaijenbergse Plassen 7 (GJC et al)

Grote Stern (n= 1)

Thalasseus sandvicensis sandvicensis

Op 1 september 2007 zagen vier waarnemers (Teun van Kessel, Thijs Fijen, Peter van de Braak en Toy Janssen) een volwassen vogel vliegen boven Kraaijenbergse Plassen 7. De vogel riep ook (Gielen & Veeken 2018b).

Dwergstern

Sternula albifrons albifrons (n= 5)

12 juni 2001, Kraaijenbergse Plassen 7, twee exemplaren (BH)

3 mei 2005, adult zomerkleed, Kraaijenbergse Plassen 8 (MK)

1 juni 2008, overvliegend, Kraaijenbergse Plassen 8, twee exemplaren (GJC)

12 en 13 juni 2016, adult zomerkleed, Kraaijenbergse Plassen 7, maximaal drie (Steven Geurts et al)

18 mei 2019, adult zomerkleed, Kraaijenbergse Plassen 7 (Hugo Bouwman et al).

Visdief *Sterna hirundo hirundo*

Broedvogel, zomergast en doortrekker.

Op 25 april 2018 foerageerden tachtig vogels boven Kraaijenbergse Plassen 5 (JJ). De vroegste waarneming is 3 april 2015 (Linden, Rob van Hattem) en laatste waarneming dateert van 15 oktober 2012 (Kraaijenbergse Plassen 2, MK).

Noordse Stern *Sterna paradisaea*

Doortrekker met grofweg 23 gevallen. Er zijn alleen waarnemingen gedaan in april en mei. Het maximum is negen vogels op 25 april 2016 boven Kraaijenbergse Plassen 5 (Paul Gnodde et al).

Witwangstern

Chlidonias hybrida hybrida (n = 3)

29 april 2010, adult zomerkleed, Kraaijenbergse Plassen 5, 16 vogels (JJ), af-en-aan vliegend werden tot 5 mei circa 54 vogels gezien, met als hoogste uitschieter 18 exemplaren op 30 april (LG) (vele waarnemers)

22 mei 2012, adult zomerkleed, De Kuilen, maximaal drie (HC et al)

18 mei 2019, adult zomerkleed, Kraaijenbergse Plassen 7 (Martijn Verdoes et al)

Witvleugelstern

Chlidonias leucopterus (n= 1)

Een tweedezomerkleedvogel werd op 5 mei 2008 gedurende enkele uren vlie-

gend gezien boven Kraaijenbergse Plassen 5 (MK et al) (Gielen & Veeken 2018c).

Zwarte Stern *Chlidonias niger niger*

Doortrekker. Hoogste aantallen passeren in april en mei, lagere aantallen zijn vastgesteld van juni tot oktober. Het hoogste aantal is 64 vogels op 24 april 2016 boven Kraaijenbergse Plassen 5 (Harry Claassen).

Holenduif *Columba oenas oenas*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Het hoogste aantal werd in Keent vastgesteld op 4 december 2013 toen er circa 600 vogels werden genoteerd (Harry Claassen).

Houtduif *Columba palumbuspalumbus*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Over telpost De Kampen vlogen op 1 november 2014, 177.665 vogels (MK et al).

Zomertortel *Streptopelia turtur turtur*

Voormalig broedvogel, nu zeldzame doortrekker. Het hoogste aantal is acht zingende vogels op Tongelaar op 19 juni 1988 (Aart Vink). De eerste waarneming dateert van 18 april 1984 (Grave, Edward Jans) en laatste van 21 september 1985 (De Bult, RP).

Turkse Tortel *Streptopelia decaocto decaocto*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. In Reek werden op 18 januari 2015 63 exemplaren geteld (KE, Alison Eradus).

Koekoek *Cuculus canorus canorus*

Broedvogel, zomergast en doortrekker. De eerste waarnemingen zijn van 5 april 2017 (Tongelaar, André den Ouden, LG) en laatste is van 28 september 1985 (Gassel, RP). Hoogste aantal is zes vogels op 15 mei 2012 op Tongelaar (C. van Lieshout).

Kerkuil *Tyto alba guttata*

Broedvogel, jaargast en doortrekker.

Bosuil *Strix aluco aluco*

Broedvogel en jaargast.

Steenuil *Athene noctua vidalii*

Broedvogel en jaargast.

Ransuil *Asio otus otus*

Broedvogel, jaargast en doortrekker.

Grootste aantal was 15 vogels bij Overlangel op 15 februari 2013 (Nelleke Minckels).

Velduil *Asio flammeus flammeus*

Zeldzame doortrekker. Het merendeel van de vogels wordt in april, mei en oktober gezien, daarbuiten is de soort schaars. Aantallen zijn laag elke jaar, en in 2008 werd er bijvoorbeeld geen gezien. Het hoogste aantal is vijf vogels op 15 februari 2019 in Keent (Ben Koks).

Nachtzwaluw (n= 11)

Caprimulgus europaeus europaeus

7 mei 2007, vrouw, Emmaus Klooster (KE)

6 tot 19 juni 2012, Reeksche Heide, maximaal 3 (HC et al)

18 mei tot 18 juni 2013, Reeksche Heide, maximaal 2 (HC et al)

15 tot 24 mei 2014, Reeksche Heide, maximaal 2 man (JJ)

4 tot 15 juni 2015, Reeksche Heide (JJ, LG)

6 tot 22 juni 2016, Reeksche Heide, maximaal 2 (HC et al)

28 juni 2016, Langeboomse Bossen (LG, WvG)

20 mei tot 19 juni 2017, Reeksche Heide (JJ, LG)

26 mei tot 3 juli 2018, Reeksche Heide (JJ)

23 mei tot 4 juli 2019, Reeksche Heide (JJ, Noud van den Berg)

17 juni 2019, Langeboomse Bossen (JJ)

Gierzwaluw *Apus apus apus*

Broedvogel, zomergast en doortrekker. De vroegste waarneming stamt van 13 april 2012 (Keent en Kraaijenbergse Plassen 5, Ad Hamers, Rutger Rotscheid) en de laatste van 6 oktober 2007 (Keent, KE). Over telpost De Kampen vlogen op 17 juli 2011, 2.139 vogels (MK, KE).

IJsvogel *Alcedo atthis ispida*

Broedvogel en jaargast.

Bijeneter *Merops apiaster* (n= 3)

7 september 2007, Kraaijenbergse Plassen 5, drie exemplaren (Roel van Dijk)

12 juli 2013, rondvliegend, Keent (JJ)

30 mei 2014, rondvliegend, Keent / Lage Wijk, minimaal twee (JJ, Jos van der Wijst)

Hop *Upupa epops epops* (n= 6)

17 mei 1977, Driehuizerweg (Gerard van Aalst)
 26 augustus tot 1 september 2006, Linden (Jan van Dijk et al)
 18 april 2010, overvliegend, telpost De Kampen (MK, GJC)
 7 april 2012, Reek (Maurice Riekert)
 8 mei 2015, overvliegend, Kraaijenbergse Plassen 8 (GJC)
 18 april 2019, Gassel (Inge Bonninga)

Draaihals *Jynx torquilla torquilla* (n= 18)

4 en 5 mei 1983, Lage Raam (LG) (Hendriks et al 2011)
 4 september 1986, Nieuw-Gassel (LG) (Hendriks et al 2011)
 1 tot 10 september 1987, Kraaijenbergse Plassen 5 (Jan Jacobs, Rob Hendriks) (Hendriks et al 2011)
 3 mei 1990, Kammerberg (Gerard van Aalst)
 10 juni 1996, Tongelaar (Theo Thijssen)
 26 augustus 2007, Kraaijenbergse Plassen 5 (Jos van der Wijst)
 22 september 2007, Keent (KE)
 13 september 2009, Kraaijenbergse Plassen 8 (GJC)
 10 september 2011, De Bonskazerne (WvG et al)
 22 april 1912, De Geest (JJ)
 29 april 2013, Linden (JJ, JHo)
 12 april 2014, Keent (JJ)
 24 april 2015, Estersbroek (André den Ouden)
 24 en 25 april 2016, De Geest (Ruth Reinders et al)

2 mei 2016, Lage Raam (JJ)

10 mei 2017, De Geest (Stefan van Schaik, JJ)

11 augustus 2017, De Bult (LG)

27 april 2019, De Geest (JJ)

Middelste Bonte Specht

Dendrocoptes medius medius

Broedvogel en jaargast vanaf 17 februari 2013 (Tongelaar, JJ, Arend Wassink).

Kleine Bonte Specht

Dryobates minor hortorum

Broedvogel en jaargast.

Grote Bonte Specht

Dendrocopos major pinetorum

Broedvogel en jaargast.

Zwarte Specht

Dryocopus martius martius

Broedvogel en jaargast.

Groene Specht *Picus viridis viridis*

Broedvogel en jaargast.

Torenvalk *Falco tinnunculus tinnunculus*

Broedvogel, jaargast en doortrekker. Het grootste aantal is dertien vogels op 20 september 2014 in Keent (MK).

Roodpootvalk *Falco vespertinus* (n= 10)

9 juni 1985, twee juveniel, Buitengebied Gassel (RP)

17 mei 1992, adulte vrouw, overvliegend, Grave (KE)

8 juni 1993, adulte vrouw, overvliegend, Grave (KE)

9 juni 2005, man tweede kalenderjaar, overvliegend, Velp (KE)

23 mei 2007, twee man, overvliegend, Reeksche Heide (KE)

10 mei 2008, man + vrouw, overvliegend, Grave (JJ)

24 mei 2009, man, overvliegend, Kraaijenbergse Plassen 8 (MK)

6 mei 2010, adulte man, overvliegend, Reek (MK, KE)

24 april 2011, adulte vrouw, overvliegend, telpost De Kampen (KE et al) (Gielen 2012e)

24 april 2013, adulte vrouw, overvliegend, Keent / Lage Wijth (JJ, LG)

De waarneming van 22 november 1985, juveniel, Beers (Edward Jans) is niet voorzien van enige documentatie, en vooral de late datum laat wat twijfel over.

Smelleken *Falco columbarius aesalon*

Doortrekker. Geen waarnemingen uit juni tot augustus. Het grootste aantal was drie vogels over telpost De Kampen op 8 oktober 2011 (KE).

Boomvalk *Falco subbuteo subbuteo*

Broedvogel, zomergast en doortrekker. Op 18 mei 2010 waren niet minder dan negen vogels ter plaatse in De Kuilen (Marjo van Kreijl). De vroegste stamt van 13 april 2016 jagend bij Linden (Bert Knoop, Jolanda Wannet) en de laatste werd gezien op 18 oktober 2006 in de Vogelshoek (Bart Bulkens).

Slechtvalk *Falco peregrinus peregrinus*

Broedvogel, jaargast en doortrekker.

Wordt vervolgt in Mourik 2019-3....

Waarnemingenoverzicht maart - juni 2019

Auteur: Jaap Brinkman

Dit overzicht heeft betrekking op de waarnemingen van vogelsoorten in het werkgebied van de VWG Rijk van Nijmegen en omstreken in de maanden maart 2019 tot en met juni 2019. Als bron voor dit overzicht dient als altijd de site van *nijmegen.waarneming.nl*. Het weer in de beschreven periode kent extremen. Zo was maart vaak onstuimig en zeer nat. April en mei zijn juist erg droog, waarbij het in mei ook vaak koud is. Juni is daarentegen weer recordwarm en zeer nat. Hoe dan ook: veel zomergasten keren dit jaar vroeg terug uit hun winterverblijf.

Dit is mijn laatste waarnemingenoverzicht. Na precies vijf jaar en een maand is het tijd om het stokje over te dragen. Gelukkig kost het ook deze laatste keer weinig moeite om een aantal pagina's te vullen. Want er komen ook nu weer veel soorten voorbij die de moeite van het vermelden meer dan waard zijn.

Futen, reigers en aanverwanten

De twee **Roodhalsfuten** die zich de hele winter op plas 7 van de Kraaijensbergse Plassen (KBP) ophouden, blijven hier te zien tot eind april. Begin juni is hier opnieuw een exemplaar aanwezig. In de Loonse Waard bij Wijchen is de gehele maand maart een vogel ter plaatse. Half april zijn er ook even twee te vinden op het Reindersmeer. De **Geoorde Fuut**, ook al de hele winter present op KBP 7, heeft het hier naar de zin. Tot half mei zijn er tot wel zestien stuks van deze fraaie soort te bewonderen, gaandeweg steeds meer in zomerkleed. Voor het eerst in jaren dient de **Kuifduiker** zich weer eens aan. Slechts één dag, op 8 juni, zit er een op KBP 5. De **Roodkeelduiker** laat zich in de eerste week van maart

niet zien, maar duikt dan plotseling weer op. Tot 20 april is hij afwisselend op plas 5 en plas 7 van de KBP te spotten. Hij is hier dan 140 dagen onafgebroken aanwezig geweest. Dan een soort die maar net aan dit overzicht haalt: de **Dwergaalscholver**. Een exemplaar van deze soort verblijft twee dagen in de Keent, net buiten ons werkgebied. Tijdens een van zijn vliegtochtjes schampt hij bij Grave ons werkgebied. Dit wordt opgemerkt door een alerte waarnemer en daarmee komt de vogel ook op de Nijmegen-lijst! Het is al weer negen jaar geleden dat de pygmee-uitvoering van de Aalscholver bij ons goed te zien was. In 2010 zat er geruime tijd eentje bij Kraaienhof in de Ooijpolder. Een **Roerdomp** huist geruime tijd in een onbenullig klein rietveldje pal naast nieuwbouwwijk Westeraam in Elst. Het bijna aangrenzende moeras Waterrijk in Park Lingezegen lijkt mij een meer voor de hand liggende biotoop (daar wordt de bruine reiger trouwens ook geregeld waargenomen). Maar we klagen niet, want Waterrijk ligt aan de 'verkeerde' kant van de Linge en dus in het werkgebied van VWG Arnhem. Langs een waterpartij aan de Spruitenkamp bij Ooij wordt eind mei een onvolwassen **Kwak** aangetroffen. Deze soort komt niet zo vaak voorbij. De voorgaande meldingen dateren uit 2015 (bij het Grote Grindgat in Weurt) en 2012, toen in het Circul bij Wercheren. De vogel van dit voorjaar zit de meeste tijd onverstoord aan de oever; ook een vlakbij gehouden tuinfeestje deert de vogel niet. Hij blijft hier ruim een week aanwezig. De **Kleine Zilverreiger** is wederom schaars en alle meldingen komen uit mei en juni. Af en toe laat een vogel zich zien in de omgeving van de Liendense Waard, de Loonse Waard, in de uiterwaarden bij Aijen en bij de Hamert. De **Purperreiger** komt

zeven keer langs. De soort wordt onder andere gezien in de Bemmelse Polder. Met de **Zwarte Ooievaar** komen we er dit voorjaar bekaaid af. Slechts twaalf waarnemingen, allemaal van overvliegende eenlingen. Een soort die wel de gehele periode is te zien, is de **Lepelaar**. Eind juni worden er in de Liendense Waard tot 35 geteld.

Ganzen en eenden

De **Rotgans** die al de hele winter langs de Maas tussen Aijen en Well optrekt met een groep Brandganzen heeft geen haast. Hij blijft hier tot 18 mei te zien. Eind maart is er ook eentje een week lang ter plekke in de Oosterhoutse Waard. Een **Roodhalsgans** is in de eerste helft van maart aanwezig in de Bemmelse Polder. Later die maand is de soort ook kortstondig te vinden bij Grave en in de Liendense Waard. Bij het Grote Grindgat in Weurt heeft een paartje **Casarca** met succes gebroed. Op

23 mei ziet een waarnemer het stel met elf pullen die nog maar pas uit het ei zijn. Het paar zorgt voorbeeldig voor zijn jongen want op 30 juni zijn er nog steeds tien in leven! Van de winter-eenden wordt het voorlopig laatste **Nonnetje** gezien in de Ooijpolder op 8 april. Precies een week later vertrekken de laatste **Brilduikers** van het Reindersmeer. Van de **Grote Zaagbek** drogen de meldingen pas vanaf half mei op, maar op 16 juni worden nog twee vrouwtjes gezien in de Lentse Waard. Twee stuks van de **Grote Zee-eend** zijn in maart zes dagen aanwezig op KBP 7 en op plas 5 is van half maart tot half april een vrouwtje **Topper** te zien. Begin maart is de **Pijlstaart** met zo'n twintig stuks te vinden op het Pikmeeuwenwater bij de Hamert. Een laat mannetje is begin mei nog te zien op KBP 5. Geen echte wintergast, maar wel schaars is de **Middelste Zaagbek**. Alleen op 20 maart zijn even een man en vrouw te zien op KBP 7.

Rotgans, 03 maart 2019, Aijen - Uiterwaarden

Foto: Mariet Verbeek

Eind april wordt een man **Krooneend** gemeld in de Millingerwaard. De eerste **Zomertaling** dient zich op 19 maart aan in de Liendense Waard. Voor het grootste aantal bijeen moeten we later die maand naar het Nieuwe Heerenven van de Hamert. Daar worden er dan tot tien stuks geteld.

Roofvogels en hoenders

De eerste **Zwarte Wouw** wordt op 2 april opgepikt boven Grave. Deze soort wordt in de beschreven periode ongeveer vijftig keer overvliegend gezien. De **Rode Wouw** komt vaker voorbij, maar ook steeds overvliegend. Ook de **Visarend** kan door veel waarnemers worden afgevinkt. In totaal worden er zo'n honderd meldingen gedaan. Een **Zeearend** zwervt tussen half april en half mei rond in de wijde omgeving van de Millingerwaard. Eind april wordt er ook een waargenomen bij Aijen. De eerste **Boomvalk** van 2019 meldt zich op 10 april bij Batenburg. Een kleine maand later geeft ook de **Wespendief** acte de préséance: op 7 mei vliegt er een over Wijchen. Een overvliegende **Steppekiekendief** kan zowel op 19 als 20 april worden vastgelegd boven de Hamert. De sterk gelijkende **Grauwe Kiekendief** haalt vijf keer het overzicht. Het echte roofvogelvuurwerk moet dan nog komen. Steeds vaker duiken er in ons land gieren op en dan moeten ze vroeg of laat ook in het Nijmeegse gesignaleerd worden. Dit voorjaar is het zo ver. Op de avond van 4 juni ontdekt een waarnemer twee of drie laag overvliegende **Vale Gieren** in de Ullingse Bergen bij Sint Anthonis. Deze soort haalde slechts twee keer eerder de Nijmeegse annalen. De eerste kwam in 1997 uit Well en de tweede, goed gedocumenteerde, waarneming dateert uit 2012. Toen was een vogel aanwezig bij Langenboom-De Kuilen. Tussendoor zou er mogelijk nog een gezien zijn bij Escharen in 2007. Nu, in Sint Anthonis, treft een toegesnelde vogelaar er

vlak voor zonsondergang eentje aan, rustend in een boom. Omdat er zware buien vallen, is de verwachting dat de vogel (of vogels) hier zal overnachten. Al heel vroeg in de volgende ochtend zijn de eerste waarnemers ter plekke en zij treffen de gier inderdaad opnieuw aan. De vogel verplaatst zich een paar keer naar plekken waar hij beter te zien is. Tegen elf uur 's ochtends houdt hij het voor gezien en dan vliegt hij traag weg in noordoostelijke richting. Hij wordt direct gevolgd door een tweede exemplaar dat kennelijk toch ook nog aanwezig was. Het blijft echter onduidelijk of er ook sprake was van een derde vogel. Een paar weken later, op 22 juni, wordt rond het middaguur boven de Hamert een **Slangenaarend** aangetroffen. Deze soort is de laatste jaren al bijna een vaste gast in het Fochtelooerveen en op de Veluwe, maar in ons werkgebied is hij nog tamelijk onbekend. De eerste melding komt uit 2003 als op de Hamert een maand lang een arend is te zien. In 2009 duikt de soort hier opnieuw op. In 2014 bewijzen goede foto's zijn aanwezigheid in de Bruuk bij Groesbeek en in 2017 is wederom op de Hamert een paar dagen een vogel ter plaatse. De vogel van 2019 blijft wat langer hangen en is ook op de laatste dag van dit overzicht nog gezien. Op 26 juni zou er ook een tweede vogel aanwezig zijn. We blijven op de Hamert waar op 1 mei het eerste kwik-me-dit van de **Kwartel** wordt gehoord. Als we de 60 meldingen van deze soort nader bekijken dan blijken er liefst 45 betrekking te hebben op nachtelijk roepen. Soms zijn die waarnemingen vastgelegd op een recorder. Met diezelfde recorder wordt ook tot drie keer toe een overvliegend **Porseleinhoen** ontmaskerd. De vondst van een roepend **Kleinst Waterhoen** mag gerust een mega-ontdekking worden genoemd. De vorige (CDNA-aanvaarde) waarneming dateert namelijk van 25 jaar geleden. Toen, in 1994, werd driemaal een roepend exem-

Slangenarend, 29 juni 2019, De Hamert

Foto: Jolanda Wannet

plaar vastgelegd. In de tussentijd waren er wel meldingen, maar nooit voorzien van voldoende bewijs. Op 7 juni kan wel een overtuigende geluidsopname worden gemaakt van een roepende vogel in de Kekerdome Waard. Hulde aan de ontdekker, want het geheimzinnige geluid kan eenvoudig worden verward met dat van een kikker. Ook de volgende twee nachten is het dier luid roepend te horen, daarna blijft het helaas stil. De trek van de **Kraanvogel** is dit voorjaar bij ons niet spectaculair. Begin maart vliegen er 64 over bij Weurt, later die maand nog eens 24 over de Hamert. Rond half april volgen nog enkele achterblijvers en bij Grave zijn er dan zowaar enkele dagen twee aan de grond te bewonderen.

Steltlopers en sterns

Een vroege **Steltkluut** wordt al op 28 maart betrap op het Nieuwe Heerenven. Op die plek worden ze vaker gezien, maar nieuw is

de locatie De Diepen bij Milsbeek. Hier zijn half april twee vogels gedurende twee dagen te vinden in een nieuw ontwikkeld natuurgebiedje. Van de enige steltloper die zijn naam echt eer aan doet, volgen later nog meldingen van de Kleine Vilt bij Beugen en uit de Millingerwaard. De eerste **Kleine Plevier** is terug op 5 maart in de Hatertse Vennen. Zijn look-a-like de **Bontbekplevier** staat officieel te boek als schaarse doortrekker maar wordt dit voorjaar vrijwel dagelijks wel ergens in ons werkgebied aangetroffen. Gezien zijn voorliefde voor slijkige terreinen liggen de vindplaatsen voor de hand: Millingerwaard, eilandjes in KBP 7, Liendense Waard, uiterwaarden bij Aijen en het Nieuwe Heerenven. Elk jaar wordt wel een paar keer een overvliegende **Morinelplevier** opgemerkt door lieden die de karakteristieke maar onopvallende vluchtroep herkennen. Maar meestal gebeurt dit in het najaar. In ons gebied kenden we slechts acht voorjaarswaarnemingen.

Daar is nu verandering in gekomen. Want half mei trekken twee vogels die worden aangetroffen op een akker in de Niftrikse Waarden veel bekijks. In een tijdsbestek van vier dagen wordt de soort door 130 waarnemers ingevoerd. De prachtig gekleurde plevier weet zich hier verrassend goed schuil te houden en is daarom lastig te vinden. Dit roept direct de vraag op of deze plevier misschien vaker aanwezig is maar niet wordt opgemerkt. Maar ja, wie neemt de moeite om al die saaie akkers te gaan afspeuren? De **Zilverplevier** laat zich in mei zien in de Stadswaard bij Nijmegen, in de uiterwaarden bij Aijen, op het Nieuwe Heerenven en in de Millingerwaard. Een al aardig in zomerkleed getooide **Kanoet**

Steltkluut, 20 mei 2019, Millingerwaard

Foto: Vincent Sanders

is in mei drie dagen aanwezig bij de eilandjes in KBP 7. Vrijwel tegelijk komen er meldingen uit Aijen en de Millingerwaard. Ook een **Drieteenstrandloper** bezoekt de eilandjes in KBP 7. Later doet deze soort ook de Lentse Waard aan. Dan dient zich opnieuw een dwaalgast aan die slechts drie keer eerder met zekerheid kon worden genoteerd, voor het laatst in 2010. De vierde **Breedbekstrandloper** komt in de boeken als hij op 13 mei kan worden gedetermineerd in de Liendense Waard. Liefst 90 waarnemers nemen de moeite om de plek te bezoeken. Dat is extra de moeite waard omdat op hetzelfde moment nauwelijks een kilometer verderop de morinellen zijn te vinden. Ook de **Temminck's Strandloper** kan in de Liendense Waard als bijvangst worden genoteerd. Twee exemplaren van de **Kleine Strandloper** laten zich eerst zien in de uiterwaarden bij Aijen en later op het Nieuwe Heerenven. Deze laatste plaats is op 4 mei ook het decor van de enige melding van een **Krombekstrandloper**. Tussen half april en half mei komt achttien keer een **Regenwulp** voorbij. Een groep van twaalf stuks wordt aangetroffen op een slaapplaats bij Valburg. De **Zwarte Ruiter** kent een relatief goed voorjaar. In april plus de eerste week van mei komen zo'n vijftig waarnemingen langs. Het Nieuwe Heerenven telt er even drie tegelijk. Deze plek heeft als altijd een onweerstaanbare aantrekkingskracht op de **Bosruiter**. Half april worden er tot 23 geteld en begin mei stopt de teller pas bij 34. De Liendense Waard (negen stuks) en De Diepen met tien vogels volgen op ruime afstand. De **Steenloper** is een zeer schaarse doortrekker die zeker niet elk jaar bij ons te zien is. Op 7 mei is er een ter plaatse op de Hamert en vier dagen later zit er een op het noordelijkste eilandje in KBP 7. De vogel is al mooi in zomerkleed maar heeft de onhebbelijke gewoonte om vooral op de niet zichtbare noordoever te foerageren. Toeval of

niet: in 2014 herbergde dezelfde plek ook al een Steenloper. De eerste **Visdief** vliegt op 3 april bij Weurt; op dezelfde dag meldt zich de **Zwarte Stern** boven KBP 5. Eind april foerageert een **Noordse Stern** in de Kekerdome Waard, diezelfde avond vliegen er twee boven KBP 5. De **Grote Stern** moet het doen met een melding van twee overvliegende vogels in de Klompenwaard bij Pannerden. Het was al weer drie jaar geleden dat de **Witwangstern** bij ons te zien was. De waarnemer in de Millingerwaard is eind april dan ook in zijn sas als hij de soort ontwaart in een groep Visdieven en Zwarte Sterns. Op 18 mei is het opnieuw raak als er een foerageert bij de eilandjes in KBP 7. Helemaal bijzonder is dat hier tegelijk een **Dwergstern** rondvliegt. Ook deze soort was bij ons voor het laatst gezien in 2016. En ook met de **Reuzenstern** worden we verwend. Deze soort wordt 42 keer ingevoerd. Dit is vaker dan het totaal van de vier voorgaande jaren. Veelal is deze soort maar heel even ter plaatse, nu geven ze geïnteresseerde waarnemers iets meer tijd. Onder andere in de Liendense Waard is op 17 mei een tweetal vrijwel de hele dag aanwezig.

Uilen en de kleinere soorten

Op 20 april wordt een eerste voorzichtig zingende **Zomertortel** gehoord bij Milsbeek. De eerste **Koekoek** is veertien dagen eerder al terug op de Hamert. Ook de **Nachtswaluw** is er dit jaar vroeg bij. Al op 18 april komt de eerste melding uit Wellerlooi. De **Velduil** moet het doen met zeven waarnemingen. In de Loonse Waard wordt een waarnemer gealarmeerd door schreeuwende Kok- en Stormmeeuwen; die blijken een Velduil te verjagen. In de categorie opmerkelijk valt de verder niet gedocumenteerde waarneming van een **Oehoe** in Elst. Minstens even bijzonder als discutabel is de melding van een **Sperweruil** in het Goffertpark in Nijmegen. Misschien even nazoeken

welke artiest er die avond optrad? Erg vroeg is ook de **Gierzwaluw** die op 3 april in Overasselt wordt gezien. Andere waarnemers moeten soms nog drie weken wachten op hun eerste. Bij Batenburg en Ubbergen worden overvliegende **Bijeneters** opgemerkt. Een **Hop** is eind april enige tijd ter plaatse in de Gendtse Polder. Bij de KBP wordt op 27 april een **Draaihals** aangetroffen. Een dag later wordt er een roepend gehoord in de Kekerdome Waard. De eerste **Boerenwaluw** komt op 17 maart van de Hatertse Vennen. Drie dagen later is de **Oeverwaluw** terug bij de kolonie in Milsbeek. De **Huiswaluw** volgt op 31 maart in de Liendense Waard. Een dag eerder zingt een **Boompieper** in de Eckeltse Bergen. Op 20 april vliegt een **Duinpieper** over de telpost op de Hamert. Twee dagen later is er hier eentje enige tijd ter plaatse. Weer iets later wordt bij Aijen een opvliegende **Roodkeelpieper** gezien en begin mei vliegt er een over de Hamert. De **Gele Kwikstaart** komt op 24 maart bij de Wylerbaan in Groesbeek in de boeken. In april komt vijf keer een **Engelse Kwikstaart** voorbij. De **Noordse Kwikstaart** is talrijker. Op 12 mei vliegen er 43 over de Hamert. De **Rouwkwikstaart** laat zich dit voorjaar zes keer zien. Onder meer in de Liendense Waard is de soort enige tijd aanwezig. Op 31 maart vliegen twee mannetjes **Beflijster** over de Hamert. Vervolgens wordt deze doortrekker in de maand april vrijwel dagelijks gemeld. Een **Tapuit** zit op 24 maart bij Aijen. In april wordt deze soort vrijwel dagelijks aangetroffen. Opmerkelijk is de enige waarneming van de **Pestvogel**. Op 5 april zouden er zo'n 35 luid roepend over de binnenstad van Grave zijn gevlogen. De **Cetti's Zanger** breidt zijn verspreidingsgebied verder uit: de soort wordt nu ook gehoord in de Bemmelse Polder, langs de Kerkdijk in de Ooijpolder en bij Afferden. Evenals in voorgaande jaren duikt de **Snor** half april op bij Linden. Op dezelfde plek ver-

blijven eind maart een paar **Baardmannetjes**. Bij Beugen-De Vilt zou op 20 maart even een mannetje **Buidelmees** te zien zijn. De **Grote Karekiet** laat zich eind mei enige dagen luidkeels horen langs de oever van de Uivermeertjes bij Deest. Van de **Grauwe Klauwier** worden in mei en juni geregeld twee vogels gezien bij Nieuw-Bergen; er is hier dan ook vrijwel zeker gebroed. Op een aantal andere plekken in ons werkgebied staat de soort 'onder embargo'. Vijf keer wordt een **Europese Kanarie** opgemerkt, drie keer overvliegend en aan de grond in Weurt en de Ooijpolder. In april komt twee keer een **Grauwe Gors** voorbij: bij Beek vliegt hij roepend over en in de Oosterhoutse Waard worden twee vogels foeragerend aangetroffen. Heel bijzonder is de **Iberische Tjiftjaf** die op 18 april bij Bergen wordt gevonden. De waarneming wordt, voorzien van foto's en een geluidsopname, ingediend bij de CDNA. Indien aanvaard is dit een nieuwe soort voor Nijmegen! Van de bij ons broedende zangvogels is de **Zwarte Roodstaart** als

eerste terug op 10 maart bij Wijchen. De eerste zingende **Zwartkop** wordt drie dagen later gehoord in Nijmegen-Hees. Weer vijf dagen later volgen **Blauwborst** en **Fitis**. Op 2 april meldt zich de **Bonte Vliegenvanger** op de Mookerheide en wordt de **Sprinkhaanzanger** gehoord in de Stadswaard. Twee dagen later laat de **Gekraagde Roodstaart** zich zien bij Dommelsvoort. Op 7 april is de **Braamsluiper** vrijwel tegelijk terug op zeven verschillende plaatsen. Een dag later volgt de **Grasmus**. Dan moeten we wachten tot 13 april als de **Kleine Karekiet** wordt aangetroffen in de Bemmelse Polder. Het voorjaar komt dan goed op gang met de eerste **Nachtegaal** op 17 april bij het Reindersmeer; de volgende dag zingt een **Rietzanger** bij Tiengeboden in de Ooijpolder. Op dezelfde dag laat een **Paapje** zich zien in de Oosterhoutse Waard, wordt de **Tuinfluit** gespot bij Batenburg en laat de **Fluiter** zich horen op de Hamert. Op 22 april is er een vroege melding van een **Spotvogel** uit de Millingerwaard. De tweede volgt pas op 2 mei bij

Snor, 10 mei 2019, KBP - Linden

Foto: Jeroen Veeken

Beugen. In de tussentijd is ook de **Wielewaal** terug in Cuijk en bij Afferden wordt de eerste **Grauwe Vliegenvanger** genoteerd. Als laatste keert de **Bosrietzanger** terug; op 2 mei is ook deze soort weer present in de Millingerwaard.

Aangenaam toetje

Op de laatste dag van dit overzicht krijgen we nog een heerlijke toegift. In de Kleine Vilt bij Beugen blijkt een **Graszanger** aanwezig. Met minder dan tien gevallen in de historie van ons werkgebied staat deze soort met recht te boek als dwaalgast. De meest recente gevallen waren allebei in de Bruuk bij Groesbeek, in september 2016 en daarvoor in juni 2011. Ook nu kan weer volop worden genoten van de karakteristieke roep en de aparte fladder-vlucht van dit kleine vogeltje.

Epiloog

In de vijf jaar dat ik dit overzicht heb mogen verzorgen, is er heel veel moois voorbijgekommen. Teruglezen stemt enerzijds weemoedig, vooral als het gaat om soorten die ik destijds zelf gemist heb en die sindsdien niet meer genoteerd konden worden. Anderzijds word je er heel duidelijk aan herinnerd dat we in Nijmegen elk jaar weer worden verwend met fantastische soorten. En hoewel evolutionair gezien vijf jaar een verwaarloosbaar korte periode is, vallen er wel degelijk tendensen te ontdekken. Met de opmars van de Cetti's Zanger als mooiste voorbeeld. Het is onmogelijk om één hoogtepunt te kiezen uit die vijf jaar, daarom een korte bloemlezing. Die begint in

september 2014 als bij de Mookerplas een Middelste Jager langs vliegt. Nog diezelfde maand wordt bij Salmorth (Duits deel van ons werkgebied) een Scharrelaar ontdekt. Onvergetelijk zijn ook de ruim 30.000 Kraanvogels die in anderhalf uur tijd over de Hamert vlogen. In het voorjaar van 2015 was de pleisterende Hop een ware bezienswaardigheid in Gennep. In de daaropvolgende winter maakte een langdurig (on)zichtbare IJsdruiker in de Bisonbaai het veel waarnemers lastig. In 2016 noteerden we de spectaculaire vangst van een Zwartkoprietzanger en zaten we bij Valburg te wachten tot een Griel de Linge zou oversteken en daarmee als Nijmeegse soort geteld kon worden. Ook de Kuifaalscholver langs de Waalkade in de binnenstad van Nijmegen trok veel bekijks. In de winter kunnen we kiezen tussen de Ringsnavelmeeuw in de Loonse Waard en de Fraters die langdurig bij Nijmegen zijn te zien. In 2017 vormen de eilandjes in KBP 7 een ware hotspot. Onder meer Strandplevier en Roodkeelpieper zijn er te bewonderen. In de volgende winter laat een Pestvogel zich geweldig mooi zien in Wijchen en hetzelfde geldt voor de Waterspreeuw bij het Hollands-Duits gemaal. De mooiste soort van 2018 is zonder twijfel de Steppevorkstaartplevier die geruime tijd bij Batenburg verblijft. Voor het lopende jaar zijn in dit overzicht al weer enkele sterke kandidaten beschreven voor de titel 'soort van het jaar'. Maar wie weet wat de rest van 2019 nog in petto heeft!

Nieuw Mourikredactielid gezocht

Auteur: Jeroen Veeken

Ernst Bouwes heeft aangegeven niet langer deel te zullen uitmaken van het redactieteam van de Mourik, ons verenigingsblad. Heel erg jammer! Dit maakt dat wij, Vincent Sanders en ondergetekende (en met ons de gehele VWG), naarstig op zoek zijn naar iemand die zijn taken zou willen overnemen.

Vincent zorgt ervoor dat er steeds een mooi vormgegeven blad naar de drukker gaat, ikzelf bekijk de aangeleverde teksten en probeer daar een paar tekst- en taalfouten uit te halen. De taken die vacant zijn, bestaan uit het (doen) aanleveren van teksten en het zorgen voor de (in)vulling van ons blad: contact onderhouden met vaste schrijvers (als deadlines naderen), ervoor zorgen dat de vaste rubrieken gevuld zijn, ogen en oren open

houden voor geschikte vogelonderwerpen in ons werkgebied waarover geschreven kan worden, eventuele nieuwe (gelegenheids) schrijvers aansporen, etc. En eigen ideeën en inbreng, bijvoorbeeld over eventuele nieuwe vaste rubrieken, worden natuurlijk zeer gewaardeerd!

Kortom: heb je het gevoel dat jij ín onze vereniging staat of zoek je naar een manier om meer verbonden te zijn met onze VWG? Vind je het belangrijk dat wij doorgaan met het maken van een lezenswaardig blad over vogels in onze regio? Ben je bereid en in staat om daarin een steentje bij te dragen? En ben je voldoende assertief en proactief om aan het bovenstaande invulling te geven? Stuur dan een mailtje naar jeroenveeken@gmail.com!

Nieuwe schrijver Waarnemingenoverzicht gezocht

Auteur: Jeroen Veeken

Precies vijf jaar lang heeft Jaap Brinkman het Waarnemingenoverzicht in onze Mourik verzorgd; een hele poos! Met een zeer prettige schrijfstijl en veel kennis van zaken heeft hij voor ons steeds alle bijzondere waarnemingen op een rijtje gezet, regelmatig verwijzend naar onze eigen digitale Avifauna en veelvuldig gebruikmakend van de commentaren van de waarnemers zelf. Jaap heeft besloten dat het tijd is om het stokje door te geven. Vanaf deze plaats: Jaap, ongelofelijk bedankt voor al je werk!

De redactie is vanaf nu dus op zoek naar een nieuwe schrijver. Vind jij het leuk om drie keer per jaar door te nemen welke waarnemingen er zoal gedaan zijn en de leukste, meest bijzondere waarnemingen in de Mourik op te tekenen? En ben je een beetje handig met (de sorteerfunctie van) Excel om deze waarnemingen op een handige manier door te nemen? Stuur dan even een mailtje naar jeroenveeken@gmail.com.

Activiteitenprogramma

Met de huidige temperaturen zitten we nog midden in het zomerseizoen. Toch is het broeden voor vrijwel alle soorten achter de rug en richten we ons langzaam op de najaarstrek. In dat kader vinden de komende maanden de meeste excursies plaats. Zo gaan we op zoek naar steltlopers en andere soorten op de Marker Wadden en in Noord-Friesland en brengen we tweemaal een bezoek aan het vogelringstation in de Ooijse Graaf. Maar niet voordat we met Jurriën van de Vlinderstichting op pad zijn geweest om de spectaculaire diversiteit van de Nederlandse nachtvlinders te ontdekken in de Hatertse Vennen. Houd voor een actueel activiteitenoverzicht ook de agenda op de website in de gaten.

Op **zondag 4 augustus** gaan we onder leiding van Fogol naar de gloednieuwe Marker Wadden. Je hebt je hier al eerder voor kunnen opgeven via de digitale nieuwsbrief. De excursie zit reeds vol.

Van **vrijdag 16 t/m zondag 18 augustus** gaan we kamperen op boerderijcamping De Noorderster in Sint Annaparochie, Noord-Friesland. Vanuit deze uitvalsbasis gaan we op zoek naar steltlopers. En dat zijn er hier heel veel rond deze tijd! Er is nog plek! Je kunt je opgeven via een mail naar paul.gnodde@gmail.com.

Dinsdag 20 augustus kun je een kijkje achter de schermen nemen bij het ringen van vogels in de Ooijse Graaf. Op dit vogelringstation worden zangvogels gevangen en geringd voor onderzoek. Tijdens de najaarstrek worden op een ochtend enkele tientallen vogels gevangen, vaak soorten die zich normaal gesproken lastig laten bekijken. Dit is een unieke kans om de verschillen te leren door ze van dichtbij te bekijken. We verzamelen om 07:30 uur aan het begin van de Kerkdijk, bij de Thornse Molen. We zijn waarschijnlijk bezig tot ongeveer 12:00 uur, maar eerder vertrekken is geen probleem. Men kan parkeren in de harde en brede wegberm tegenover de parkeerplaats van de Thornsche Molen. De parkeerplaats van de Thornse Molen zelf is uitsluitend voor bezoekers van het restaurant. Mocht u later komen, neem dan op de ochtend zelf contact op met 06-81538110. Een donatie voor het ringonderzoek wordt op prijs gesteld.

Ook op **zaterdag 14 september** vindt er een excursie plaats op het vogelringstation in de Ooijse Graaf. Hiervoor verzamelen we om 08:00 uur aan het begin van de Kerkdijk, bij de Thornse Molen. We zijn waarschijnlijk bezig tot een uur of 12:00 maar eerder vertrekken is geen probleem. Men kan parkeren in de harde en brede wegberm tegenover de parkeerplaats van de Thornsche Molen. De parkeerplaats van de Thornse Molen zelf is uitsluitend voor bezoekers van het restaurant. Mocht u later komen, neem dan op de ochtend zelf contact op met 06-81538110. Een donatie voor het ringonderzoek wordt op prijs gesteld.